
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 12 04 14 001 7

Ahmet Mithat
İstibşār

استبشار

آمریقاده نشر اسلام تشبثی

محرری

احمد مدحت

(ترجمان حقیقت) غزته‌سنه درج ایدلدکدن صکره

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

آیریجه کتاب شکلنده دخی طبع اولنمشدر

درسعادت

١٣١٠

استبشار

آمریقاده نشر اسلام تشبثی

رمضان شریف ملت بیضای احمدیه‌نك کمال شوق وسرور وغایت ذوق وحبور ایله متوسل عبادات وطاعات اولدقلری برشهرمبارك ومسعود اولوب بوشهرشریفده اهل اسلامك شوق وذوقنی وسرور وحبورینی آرتدیره‌جق یولده النان خبرلری جملهٔ استبشاراتدن عد ایتمکه یردن کوکه قدر حقمز واردر. انجق بر خبرك درجهٔ تبشیرینی بحق تقدیر ایچون مخبرعنه اولان مسئله‌یه تعلق ایدن مقدماتی فکرونظرده استحضار وجمع ایتملیدر. والا اك بیوك تبشیراتدن معدود اولان خبرلرك بیله شئونات عادیهٔ یومیه‌دن پك ده فرقی قالمز.

« تدين » دينلن امر جليلك « تمدن » دينلن
دیکر امر جلیـل ایله اوقدر منـاسبتی واردرکه
ظاهرده‌کی صورت تلفظ واملالرنده‌کی مشابهتلر-
ندن پك چوق زیاده اولمق اوزره بونلر حقیقتده
یکدیکرینك همان لازم وملزومی کبیدرلر. واقعا
اوروپانك برقسم اهالیسـنده حلیهٔ تدیندن تجرد
غیرتی‌ده کوریلور ایسه‌ده بولندقلری یرلره کوره
آنارشیست صوسـیالیست نهیلیست کبیناملر ایله
یاد اولنان بوآدملرده‌کی او غیرتك کندیلرینی کافهٔ
قوانین حسـنهٔ مدنیه‌نك خارجنـه چیقارته‌رق
حقوق غیره عدم رعایت وکندی ادنامنفعتلری
یولنده بتون جهانی فدا صورتنده‌کی تشـبثلری
بونلرك حقیقت وحشته تقربلرینی اثبات ایتمزمی ؟
حبسخـانه‌لر اکثریا بونلرله طولی و سـیاستکاه
اکثریا بونلرك یولی اولسدیغی کندی غزته‌لرنده
هرزمان کـوریلوب طوریبور. حالبوکه ممـالك
مترقیه ومتمدنه عنوانی التنده اکلاشیلان اوروپا
وآمریقاده بربیوك خلق تدین‌ایله تمدن‌آره‌سنده‌کی
مناسبت قریبـه‌یی پك کوزل تقـدیر ایدرك یعنی
انسـانلرك ترقیات مادیه‌سی تمدن ایله حصوله کلیور

ایسه ترقیات معنویه‌سی دخی مطلقا تدین ایله حصوله کلیور اولدیغنی کوره‌رك کندی منسوب اولدقلری دینلرك احکامنه اکا کوره رعایت غیرتنه دوشیورلر.

ادیان مذکوره‌نك احکامی حقیقة شایستهٔ رعایت شیلرمیدر؟ و اربابنك رعایتلری دخی نه نسبتده بررعایتدر؟ بومقاله بحثك بوجهتلری ایچون جای مقایسه دکلدر. بوراده بزه لازم اولان شی ممالك متمدنه ومترقیه‌ده غیرت دینیه‌یی ترك ایتمش برچوق کیسه‌لر بولنمغه مقابل اوغیرتی مع زیادة التزام ایتمش آدملرك دخی دیکرلرندن آز اولمدقلرینی وغیرتسزلر تخریبات دینیه‌یه سالك ایسه‌لر غیرتلیلرك دخی تعمیرات و تأییداته ساعی اولدقلرینی کورمکدر. بونك ایچون دخی برقاچ یوز سنه‌دنبری کلش اولان مشاهیردن قطع نظرله همان شوکندی زمانمزده ارنست رنانلرك ولەئو تاقسیللرك یانلرنده ایساق تایلرلرك لاویژه‌ریلرك بولندقلرینی کورمك کافیدر. هله لەئو تاقسیله عمرینك بربیوك قسمنی تخریبات دینیه غیرتنده کچورمش اولدیغی حالده بالاخره ندامت ایدرك

قسم اخیربنی ده عبادات وطاعاتده کچورمکه قرار
ویرمش اولمسی غایت معنیدار ولطیفدر •
حقیقت اوروپا وامریقاده‌کی غیرت دینیه‌یی
مقـایسه ایچون بوایکی مملکتدن ممالك سـائره‌یه
اخراج اولنان میسیونرلری دوشونمك کافیدر •
برقاچ یوزسـنه‌دنبری اك اوزاق مملکتلره قدر
قاچ میسیونر هیئتلری کـوندرلدیکنی و بونلرك
بیوك فدا کارلقلره مقابل نه‌قدرده فائده‌لی ایشلر
کوردکلرینی انسان دوشوندکجه بوغیرتك درجه‌سنی
پك بیوك بوله‌رق اکر قلبنده برازده حمیت اسلامیه
بولنورسـه « آه ! بزده اوله‌سیجـه غیرت ! »
دیمـامسی قابل اوله‌مز • واقعـا ذکر اولنـان
میسیونرلرك واردقـلری یرلرده برچوق دخی
فنـالقلری کورلدیکی قابل نسیان دکلدر • حتی
قلم عاجزك بیـله بواویغونسزلقـلری مؤاخذه‌ده
اولانجه شدتنی کوستروب وظیفهٔ انسانیتپروریسنی
ایفا ایتمش اولمسی بردرجه‌یه قدرموجب تشفیدر •
انجق بومقاله‌ده مطلوب اولان شی اشبو میسیو-
نرلرك ایولکی فنـالغی مسئله‌سی ده اولمیوب بلکه
بونلرك اوروپا وآمریقـاده بربیوك غیرت دینیـه

بولندیغنی اثباته مداراوله‌جقلری مسئله‌سنده‌یزکه
فی‌الواقع شودلالت صریحه‌لرینه‌قارشو بردیه‌جك
بولنه‌مز . یوقسه جهانده هیچ برشی نه‌بسیطاً
حسن‌اولورنه‌ده بسیطاً قبیح . هرشیئك بعض ایی
جهتلری بولنوب مدح وبعض‌ده فنا جهتلری
بولنوب ذم اولنه‌بیلور . نصل‌كه میسیونرلرك
واردقلری یرلرده‌كی اویغونسزلقلری اوزون
اوزادی‌یه یازلمش اولمسنه مقابل بونلرك سولفاتو
كبی اك كوزل علاجلرمزدن برطاقلرینی وپاتاتس
ودوماتس كبی اك كوزل مأكولاتمزدن برچو-
قلرینی كشف ایلدكلری وجغرافیا وهیئت وطبقات
الارض علملریله علم حیوانات ونباتات وسائره‌یه
حقیقة پك كلیتلی خدمتلری اولدیغی كندیلرینی
مدافعه ایلدكلری صره‌ده كندی قلملریله دخی
یازلمشدر . لكن تكرار ایدرزكه كرك قاتولیك
كرك پروتستان مذهبنه ذاهب اولان اوروپا
وآمریقا اهالیسی میانده اشبو میسیونر هیئتلر-
ینك مصارف كلیه‌لرینی تعهد وتحمل ایده‌جك
قدر بیكلرجه حتی یوزبیكلرجه آدم بولنمسی
بربیوك غیرت دینیه اثبات ایده‌جكی كبی اومصرفلر

ایله اك اوزاق مملکتلره قدر کیدرك اقتضا ایدر
ایسه فدای جاندن کیرو طورمیه‌جق یوزلرجه
وحتی بیکلرجه کنج دینج آدم میدانه چیقمسی ده
او غیرت دینیه‌نك درجه‌سنی بیولتدکجه بیولتور .
عجبا بو غیرت دینیه عقیم می قالمشدر؟ بو یولده
ایدیلن فدا کارلقلرك ثمرات لایقه‌سی النه‌بیلمش
میدر؟ زیرا ادنا بر مطالعه وتأمل کوسترر اثبات
ایدرکه اوروپاجه میسیونرلکه لزوم کورونمش
اولان چند عصردنبری بو یولده صرف اولنان
پاره‌لر امکلر حقیقـة پك چوغه وارمش اولوب
بونلره پك متناسب اوله‌بیله‌جك ثمرات دخی
اقتطاف ایدلمش اولمق لازم کله‌جك اولسه میسیو-
نرلرك واردقلری یرلرده ادیان قدیمه‌دن هیچ
براثر قالمامش اولمق اقتضا ایده‌جکدر .

بو بابده موفقیتك حصول وعدم حصولنی
او کوزل غیرت دینیه اربابنه صورمیکز . زیرا
سزه پك مأیوسانه برطور ایله جزاب رد ویررلر.
میسیونرلرك واردقلری یرلرده ادیان قدیمه‌دن اثر
براقلمدیغی شویله طورسون حتی کندی کتور-
دکلری مذهب جدیدی بر کوزلجه یرلشدیردکلری ده

شو طرفه قاسەنك قارشولرینه هیچ اوممدقلری صورتده بشقه برغیرت چیقەرق اوغیرتك کندی تاب وتوانلرینی کسمش اولدیغنی بیله اعتراف ایلرلر .

بونلرك قارشوسنه چیقان اوغیرت هانکی غیرت اولمشدر . اکلادیکزمی ؟ غیرالله !

* * *

یوقاروکی فقرەمزك صوکنده بردنبره تجلی ایدی ویرن غرابت جیله وجلیله‌یی — کندیسنی احاطه ایدن بعض ظلامدن تخلیص ایتملیدرکه — هیچ ده استغراب واستبعاد اولنەمیەجق طبایع اموردندر دیه تلقی ممکن اولسون .

ممالك مترقیه ومتمدنه‌ده آثاریله مشاهده اولنان بوغیرت دینیه‌نك نفس الامرده پك مقبول وممدوح برغیرت جلیله اولدیغنی کیم انکار ایده‌بیلور ؟ یوزلرجه سنه دوام ایدرك هیچ بر وقتده درجه‌سی اکسیلیان وکیتدکجه آرتان بوغیرتك اویله عقیم چیقی ویرمسی دخی موجب استغراب اولمامیلدره چونکه بوعقامت یالکز برنقطهٔ نظردندر . دیکر

نقاط نظره کوره حق سبحانه وتعالی حضرتلری اوغیرت اصحابنه مساعیٔ واقعه‌لرینك مكافاتنی پك کوزل برصورتده ویرمکی مراد بیورمشدر. جناب حق برشیئی اراده بیوردیغی زمان اسبابنی ده تهیه ایدرکه ایشته بزشووقتده او تهیهٔ اسباب تجلیسنده بولنیورز .

کچن سنه لوندره‌ده پروتستان میسیونرلرینك اجتماعگاهنده او جمعیتك رؤساسندن عالم ایساق تایلر برمقالهٔ مؤثره ایراد ایلمش ایدی‌که بتون دنیانك غزته‌لری حتی بزم عثمانلی غزته‌لرمز دخی بوندن اوزون اوزادی‌یه بحث ایلمشلر ایدی . زیرا فاضل مشار الیه او مقاله‌ده جهانك هر طرفنه کوندریلن میسیونرلرك موفقیاتی هیچه قریب بردرجه‌ده قالوب انلره نسبتله هندستانده وافر یقاده اسلامیتك انتشاری عقللره حیرت ویره‌جك درجه‌لرده چوق اولدیغنی برطاقم طوغری حسابات ایستاتستیقیه ایله اثبات ایتمش ایدی . میسیونرلرك پاره قوتیله الداته‌رق و یاخود جبر وشدت عسکریه ایله قورقوته‌رق اسارت کبی برصورتله کندیلرینه تابع قیلدقلری

آدملرك مقدارلری انجق بیكلرله تعداد اولنه‌ـ
بیلدیكی حالده مسلمان اولان هند وافریقای
وسطی اهالیسنك میلیونلرله تعداد اولندقلری
درمیان قلنمش ایدی . ایساق تایلر بومقاله‌سنده
میسیونرلرك علم وعرفانلرندن وكندیلرینی حمایه
ایلیان جمعیات نصرانیه‌نك ثروت وقوتلرندن
دخی بحث ایدرك بونلره مقابل هندستان وافر-
یقاده نشر اسلامیت ایدنلرك نه معلوماتجه نه
ثروت وقدرتجه انلر مرتبه‌سنده اولمدقلرینی وهیچ
برطرفدن حمایه دخی كورمدكلرینی عرض انظار
تدقیق ایلمش وشو نسبتسزلك اوزرینه اسلامك
موفقیاتنه كندیسی حیران قالدیغی كبی حاضرونك
ومستمعونی دخی دوچار حیرت ایتمش ایدی .

لوندره‌ده ایساق تایلر ترقیات اسلامیه حقنده
بوصورتده بیان ملاحظه ایلدیكی صره‌ده فرانسه‌ده
اخیراً وفات ایدن عالم وغیرتكار قاردینال
لاویژه‌ری دخی ینه بو یولده یعنی بالخاصه افریقا
قطعه‌سنجه اسلامیتك انتشاری موجب وله وحیرت
اوله‌جغی طرزنده نطقلر ایراد وملاحظه‌لر سرد
ایدرك ارباب غیرتك غیرتلرینی دوبالا ایتمكه

صرف مساعی ایلیور ایدی .

ایساق تایلر ولاویژەرینك بوسوزلری وانلره تابع و پیرو اولان سائر ارباب غیرتك ینه بو یولدەکی مقالات مشوقانەلری اساساً پك طوغری اولوب یالکز بر جهتدن بونلرك برنقصانی وار ایدی . او دخی مسلمانلغك هندستانده وآفریقای وسطیده انتشارینی میسر ایلیان جناب حقك اوروپا وامریقالیلر قلوبنده دخی بو حس جلیلی اویاندیرمق مقدماتنی تهیه ایلمکده اولمسی مسئلهٔ عظیمەسندن عبارتدر .

اوت ! اوروپا وامریقاده دخی تحری حقیقت ازلیه وابدیه ایله اشتغال ایدر پك چوق کسەلرك اسلام حقندەکی نظریاتی برزماندنبری بشقەلاشمغه باشلامشدرکه لاویژەری وتایلر کبی مدققلرك بوحالی کورملری لازم کلور ایدی . شمدی یه قدر السنهٔ غربیه ایله خامەران تألیف وتحریر اولانلرك عادتا کافەسی اسلامیته درلو بهتانلر و افترالر ایله افکار عامەیی تغلیط ایتمکده اولملرینه مقابل اون اون بش سنەدن بری برطاقم مدققین جدیده اسلامیتی یکیدن تتبع وتدقیق ایدرك اودیانت محقه

علیهنده سویلنان سوزلر صرف افترا اولدقلرینی کورمشلر و انلری رد وحقیقتی اظهار ایچون برطاقم کتابلر یازمشلردر. اك زیاده اهمیت ویریلهجك جهتی ایسه بوتحقیقات وتدقیقات جدیدهنك اساسی ینه ممالك اسلامیهده نشرنصرانیته مأمور اولان میسیونرلر طرفندن وضع اولنمش بولنمیدر. بومیسیونرلر نصرانیتك اسلامیته تفوقنی اثبات ایچون اسلامیتی دخی کماهی حقیقتها اوکرنمکه احتیاج حس ایلیهرك اوکرندکلری زمان ایسه دیانت جلیلهٔ مذکورهنك قابل تعرض دکل بلکه شایستهٔ قبول اولدیغنی تسلیم ایتمشلر. وبرچوقلری قبول دخی ایلشلردرکه هندستانده بونلرك اعدادی بردن زیاده اولدیغی شمدییهقدر برچوق مناسبات مکرره اوزرینه غزتهلره دخی یازلمشدر.

حقایق اسلامیهنك بوصورتده میدان المغه باشلامسی اوزرینه ملل مترقیه ومتمدنه میاننده اسلامیتلرینی اچیقدن اچیغه میدانه قویانلر دخی تأخر ایتمامشلردر. ایشته بوحال مشکورك اك پارلاق صورتنی انکلترهنك اك زیادهحکمت وحقیقت

مراقلليلری مرکزی اولان ليورپول شهرندەکی انکليز ـ
مسلمانلری ميانندە كورلمشدر . فقط ليورپول شهری ـ
جای يكانه دخی دكلدر ٠ اوراسی كبی جمعيتـله ـ
دكل ايسەدە على الانفراد اولسون اسـلامه اظهار ـ
ميل ايدلمك آلمانياوفرانسەنك دخی برطاقم شهرلرندە ـ
آرە صرە كورلمكدەدر ٠

چند سنه مقدم المانيادە اظهار اسـلام ايدن ـ
برعالم ذاته مقام جليل مشيخت اسلاميەدن جودت ـ
پاشا قلميله يازلمش اولان مكتوب پك مشهوراولد ـ
يغندن طرفمزدن اخطارە بيله لزوم اولمقسزين .
قارئلرمز جانبندن تخطر اولنەجق موادندر ٠ كذلك
بلچيقـانك انورس شهرندە اوپه نيون غزتەسی
محرری ميانندە محمد مختار اسم پاکيله تسمی ايلمش و بر ـ
جلوس همايون مناسبتيله غزتەسنه عثمانليجه اولەرق
كوزل برمقالۀ تبريكيه يازەرق بعده عثمانلی غزتە ـ
لرينەدە نقل اولنمش برمسلمان بلچيقالی ايله بالمخابرە
معـارفەمز حصوله كلمشدركه قوت وجديت اسلا ـ
ميەسی جهتيله كنديسنه « فخر الاسلام » عنوانی ـ
ويرمكه قدر صلاحيت ادعاسندە بولنەبيلورز ٠

شمدی شوراجقده مقاله‌مزك مبادیسندنبری سرد ایلکده بولندیغمز ملاحظاتی خلاصه‌لندیره‌رق بونلردن مطلوبمز اولان نتیجه‌یی‌ده استنتاج ایده‌لم :

ممالك مترقیه ومتمدنه‌ده غیرت دینیه واردر . بو غیرت دینیه کندی اربابنی برخدمت مادیه‌یه دخی تشویق وسوق ایلشدر . واقعا اوخد متدن کندیلرنجه مقصود اولان موفقیتی اقتطاف ایده‌مامشلر وبو عدم موفقیتلرینی کندیلری دخی اعتراف ایلکده بولنمشلر ایسه‌ده غیرت وتشبثات مذکوره‌دن مراد الهی اولان نتیجهٔ دیکر کندی کندیسنه میدانه چیقمغه باشلامشدرکه اوده بونلرك اسلامی قبوللری ماده‌سیدر . ایشته بوحکمت خفیهٔ ربانیه‌نك ظاهرده دخی تجلیٔ آثار باهره‌سی اولمق اوزره انکلتره‌یه پیرو اوله‌رق آمریقاده اسلامیتك انتشاری ایچون برتشبث جدی بشارتیله مستبشر اولیورز .

***

بشارت مسعودهٔ مذکوره‌یی قارئلرمزه شرح وایضاحدن مقدم کندیلرینه بیان اولنه‌جق

برحقیقت دها واردرکه تمام صره‌سی کلمش ایکن
انی‌ده ایضاح ایتمکسزین توضیح وتشریح بشارته
مسارعت ایده‌جك اولور ایسه‌ك مجبوری اولدیغمز
بر وظیفهٔ شکرانی ایفاده غفلت ایتمش اولورز ۰
عدم ایفای شکران ایله نعمتی کفران اره‌سنده‌کی
مسافه ایسه پك آزدر ۰ معالتشکر ایضاح
ایده‌جکمز حقیقت دخی شودرکه :

ابوهریره رضی الله عنه حضرتلرندن روایت
اولنان و « تحقیق الله تعالی حضرتلری هریوز
سنه باشنده بوامته برآدم بعث ایدرکه انك برکاتیله
دین تجدد وتأید ایلر » مآل منیفنی حاوی ومبشر
بولنان حدیث شریف احدی اشبو اون دردنجی
مائه‌نك اوائلنده بولندیغمز حالده اسلامیتك شمدی‌یه
قدر اعصار قریبه‌نك هیچ بریسنده امثالی کورلمامش
درجه‌ده تجدد وتأیده مظهر اولمقده بولندیغنی
کورمکلکمز اوزرینه بالطبع وارد خاطر شکرکذا
رانه‌مز اولمیدر ۰

اوت ! اشبو اون دردنجی عصر هجرت
اسلامیت ایچون عظیم برتأید وتجدد دوری
اولدیغنی الك کوزی قپالی ارباب غفلته قدرجله‌یه

کوسترمکده‌در . زیرا بر طرفدن معارف اسلامیه
نائل ترقی اوله‌رق علوم دینیه توسع وتوضح
ایلکده اولدیغی کبی علوم دنیویه دخی یدمهارت
اهل اسلامه کچه‌رك زینت اسلامیه‌یی آرتدیره‌جق
بر صورت حسنه‌یه افراغ اولنمقده و « حکمت
مسلمك غیب اولمش مالیدر انی هر نره‌ده بولور
ایسه آلور » حکم منیفی تماميله میدانه چیقمقده‌در .
معارف دنیویه‌نك سائر مملکتلرده ترقیسی اساس
معتقدات دینیه‌یی تخریب ایلکده اولدیغی حالده
بزده بالعکس حکمت اسلامیه‌مزه قوت ویرمکده
اولدیغی چشم شکران ایله کوریلیورکه بو حال
معجز نما هیچ بر یرده وهیچ بر عصرده کورلمش
شیلردن دکلدر . ثانیاً تنسیقات عسکریه اصلاحی
واسلحه‌مزك كاملا تجدیدی ومواقع حربیه‌مزك
تحکیمی کبی اصلاحات جسیمه وآسایش ثمره‌سی
اوله‌رق اسلامك ترقیٔ شوکت وشکوهی دخی
اشبو اون دردنجی عصر هجرتده اعصار ماضیه‌نك
هیچ بر یسنه مقیس اولمیه‌جق صورت مشکو -
ره‌ده میدان المقده‌در . بوراده « ترقیٔ شکوه
وشوکت » جمله‌سیله تعبیر ایلدیکمز شی سیاسیات

عالمنده‌کی تأثیریله پك کوزل موازنه وتیقن اولنه
بیلورکه اوموازنه‌نك میزان ومعیاری دخی سلطنت
سنیهٔ عثمانیه‌مزك هر دولت نزدنده « دولت معظمه »
عنوان تعظیمکارانه‌سیله یاد اولنمسی وانفاقتنه هر
طرفدن عرض احتیاج ایدلمسیدر . اوروپانك الك
زیاده دقیقه سنج وخرده اندیش اولان غزته‌لری
مرة بعد اخرى اعتراف ایتمشلردرکه اون اون
بش سنه‌دنبری اوروپاده مرتبهٔ تحققه وارمش
اولان محاربهٔ عمومیه‌نك شمدی‌یه قدر تأخرینه
وصلح ومسالمت حاضره‌نك تمادیسنه برسبب وار
ایسه اودخی انجق دولت اسلامیهٔ عثمانیه‌نك
ادوار سائره‌یه قات قات فائق اولان قوت وقدرت
عسکریه‌سیله برابر پولتیقه‌سنده اولان مسالمتپروری
بیطرفانه‌دن عبارت برسببدر . اکر دولت معظمهٔ
مشارالیها بوقدر قوی اولمسه ویاخود قوت وقدرتنی
محافظهٔ صلح عمومی ایچون وقایهٔ سیاست بیطرفی‌یه
صرف ایلمسه اوروپا مسالت عمومیه‌سنك شمدی‌یه
قدر چوقدن مبدل جدال اوله‌جغنی حکم ایتملك
غزته قالمامشدر . ثالثاً کرك طوغریدن طوغری‌یه
ادارهٔ عادلهٔ عثمانیه ایله مشرف اولان وکرك

دنیانك جهات بعیده سنده بولنوب حکومات سائره یه تابع بولنان ملل واقوام مسلمه یه عموماً بر یقظان وانتباه کلمه رك بونلرك جمله سی مدنیت قدیمهٔ اسلامیه نك معارف وصنایع جدیده ایله دخی تزیینی غیرتنه دوشمشلردرکه هر طرفده پیدا اولان درلو درلو غزته لر وانلرك مندرجات ترقی جویانه سی بومسئلهٔ دقیقهٔ عظیمه نك اك کوزل برهانیدر . تاتارستاندن هندستاندن تا جاوه یه امید برونه قدر ممالك بعیده دن اوقدر مطبوعات وخصوصی مکتوبات کلمکده درکه بونلرك مطالعه سی علی العموم کرهٔ ارض اوزرنده اهل اسلامك بر غیرت جدیده ایله تجدد جهتنه میل عظیم پیدا ایلمش اولدقلرینی اثبات ایلمکده در .

ای بو قدر تجددات وتأیدات نه سایه ده اولدیغنی دوشونمیه جکمی یز؟ بونی دوشونوب بولمه رق وکوره رك اندن طولایی بورجلو اولدیغمز تشکرات منتدارانه یی ایفایه مسارعت ایتمیه جکمی یز؟

ایمدی بیلمش اوللی یزکه بو نعمت تجدد وتأید انجق پادشاهمزك مردمك چشم افتخار اسلامیان اولان شوکتلو قدرتلو افندمز حضرتلرینك من

عندالله تعالى مظهر بیورلدقلری موفقیات سبحا-
نیه‌نك ثمرهٔ مقدسه‌سیدر • اول شهریاراولوالعزم
حضرتلرینك تمام ایشته حدیث ابی هریره‌ده وعد
وتبشیر بیوریلان صاحب عصر اولدقلرینه ذره
قدر شبهه ایدیله‌مز • زیرا صاحب عصر اولمق
ایچون موجود اولان شرائط مادیه ومعنویه‌نك
کافه‌سنی جامع وحائزدرلر • ذی‌شوکت وصاحب
قوت بر پادشاه عمری‌جاه اولدقلری حالده حلم
ومرحمتلری وعدل ورأفتلری امثالسزدر • آثار
فتوت وسماحتلری یالکز حدود ممالك اسلامیه
داخلنده امداده یتشمدك یر براقامقله قالمیوب
حدود جهانی شاملدر • داخلی برمکتب برمدرسه
برتکیه بوبرجامع قالمامشدرکه اثرلطف جلیل پادشاهی
ایله اتمام عمران ایتمامش اولسون • خارجده
هانکی اثرخیر پیدا اولورایسه انی التزام وتأییده
اك اول عنایت جلیلهٔ حمیدیه قوشار یتشور •
فرانسه‌ده بر پاستور نوع بشره نافع براثر کشف
ایدر تاسیس ایلدیکی دار التعلیم ایچون اعانه
وعطیهٔ حمیدیه سردفتر شکرانی تزیین ایلر • برلینده
بروقوخ ینه انسانیته نافع برمقدمهٔ موفقیت کوستور

سینهٔ افتخاری الك اول عثمانلی نشانیله تزیین اولنور.
لوندره کبی پترسبورغ کبی دول متحابهٔ اجنبیه
ممالکی اولان برچوق یرلرده بنای مساجد تشبثاتی
بیله بو عصرك مشاهدات مشکورهسندندر .
استانبول دستگاه طبعنك کمال نفاستله تکثیر ایلدیکی میلیونلرجه مصاحف شریفهنك بتون دنیانك
اسلاملرینی خشنود ایتمسی بو عصرك جملهٔ موفقیاتندندر .
هانکی بربنی تعداد ایلیهلم ؟ هانکی طرفه
باقهجق اولسهق هپ اوزینت افزای تخت خلافتك صاحب عصر اولدقلرینی اثبات ایدهجك بیك
اشارت بیك برهان نمایان اولورکه ایشته انلرك
الك پارلاغی دخی آوروپا وامریقا ملل مترقیه ومتمدنهسی میاننده اسلامیتك مبادئ انتشاری کورلمسی
قضیهٔ عظماسیدر .
ایمدی بو حقایق باهره اوزرینه وجوه شکرانمزی مالیدهٔ سجدهگاه تضرع ایلیهرك اویکانهٔ
سلاطین عدل آیینك اوشهریار خیراندیش وخیر
آثارك دوام عمر واستقرار عهد خلافتی ایچون
کیجه کوندوز کوزیاشلریله دعالر ایلمهلك ینه کندی
سعادت واقبالمز ایچون دعا ایتمش اولورز . زیرا
وجود محض جود همایونلری انجق کندی برات

نجات وسلامت وسعادتمزدر ٠

***

اشبو مقالەمزدە شوکتپناه خلیفهٔ فاروقجاه افندمز حضرتلرینك صاحب عصر برذات موعود من عندالرسول اولدقلرینی عاجزانه تصویر یوللو شو اوندردنجی عصر مبادیسندەکی تأییدات مادیه ومعنویهٔ اسلامیەدن برنبذه بحث ایلدیکمز صرەدە اصل اثبات مدعایه برهان قوی اولەجق برمادهٔ مهمەیی درمیان واخطاری تخطر ایدەمامشز ٠ حمد اولسون بوخاطرهٔ عظیمه دخی قرنداشم محمدجودت طرفندن اخطاراولنمشدر ٠ بووقتیله بو اخطاره مظهراولسه ایدم انیده داخل مقالەیه ادخال ایله مکملیتنه موفق اولور ایدم ٠ مع هذا اخطار واقع پك متبارك اولدیغی ایچون صورت استطراددە ینه یازمقدن کری طورەمم :

سر ابتهاجمزك تاجی وملت بیضاء احمدیەنك مابه الافتخار والابتهاجی اولان خلیفهٔ رسول الله شهنشاه فاروقجاه افندمز حضرتلرینك ثمرهٔ لطف وارشاد همایونلریله شو عصردە وقوعبولان تجددات وتأییدات اسلامیەنك مثال اعظم وبرهان

اکومی نیجه عصرلردنبری هیچ بر کتاب سماوی یه
منسوب هیچ بر دیانت سماویه ایله متدین اولمیه رق،
کمال ظلام کفر والحاد وتمام بغی وعناد ایچنده
یشایه کلمش اولان نصیریلر ایله یزیدیلرك دخی
شرف ایمان ایله تشرفلری قضیه سیدر ۰ بو آدملری
طریق هدایته ارشاد ایچون عصراً بعد عصر
ملوك وامرادن بونجه اصحاب سیف مقاتلات شد -
یده یی کونه الدیرمش اولدقلری حالده هیچ بر -
یسنك ثمره سی کوریله مامش ایکن نفوذ مرشدا -
نه سی سیوف قاطعه دن تیز اولان او شهریار
دیانت آثار ، اول ثانی فاروق با اقتدارك مهبط
الهام ربانی ومنزل توفیقات سبحانی اولان قلب
پاك وتابناك خلافتپناهیلرینك اثر خلوصی اوله رق،
انلره ده شمدی ایمان نصیب اولمشدر . « اللهك فتح
ونصرتی کلدیکی زمان ناسی کوروسککه فوج
فوج اللهك دیننه کیررلر ۰ » معنای منیفنی
حاوی اولان آیت کریمه نك زمانمزده ده تجلی
حکمنی ظاهراً و باهراً کورمك نعمتی بزم ایچون
نه بیوك نعمتلردندر !

ایشته بو برهان فعلی ومادی وحقیقی ایله مبرهن

ومستدل ومحقق اولان فتح ونصرت الهیه عصرنده یزکه
بوعصرك صاحب با اقتداری وقهرمان بی اشتباهی
دخی شوکتلو قدرتلو حضرت سلطان عبدالحمید
خان غازی و بی مدانی اولدیغنه اشتباه ایلك بر
مؤمن خالصك قطعاً تجویز ایده‌میه‌جکی کبائردن
عد اولنسه بجادر .

شکوه وشوکت اسلامیه‌مزی برقاتدها اکمال
ایلیه‌جك اولان وینه شمدی یه قدر اصلاح حاللری
ایچون بونجه تدابیر عسکریه اجرا اولنمش قانلر
دوکولمش ایکن ثمره‌سی کوریله‌مامش بولنان
اصلاح عشایر مسئله‌سی اولدیغی جهتله بواثرمزده
انك ده تعدادی لازم اولدیغنی دخی رسومات
مأمورینی متحیزانندن سعادتلو کامل افندی حضر-
تلری بر ورقهٔ مخصوصه ایله اخطار بیورمشلردر .
« حمیدیه سواری الایلری » نامیله بونلردن
تشکیل اولنان الایلر حین حاجتده یوز بیکه قریب
سواری‌یی میدان کارزاره چیقارمغی تحت تأمینه
المش و بو صورتله دولتمزی برنجی درجه‌ده

سواری دولتلر مرتبه سنك ده فوقنه چیقارمشدر . فقط عشایرك اصل اصلاحات مادیه لری اتمام ایدلمش اولمق ایچون زادکان مشایخی تربیه یه مخصوص اوله رق کشاد اولنان مکتبك اهمیتی ده آزمیدر ؟ انك ثمراتی مستعجل اولمیوب مستأجل ایسه ده سائر هرشیدن لذیذ اوله جغی دها شمدیدن اغزمزك صوینی آقیتمقده بولنمسیله مأمولدر .

ایشته بو حقیقتلر اوزرینه صاحب عصرمز شوکتلو پادشاهمز سلطان غازی عبدالحمید خان ثانی افندمز حضرتلرینه بورجلو اولدیغمز منتی اعترافله امریقا ایچون وقوعبولان استبشارمزی ده بروجه آتی ایراده باشلایه لم :

⁂

موسیو الکساندر روسل وه ب نامنده بر آمریقالی دولت متبوعه سی طرفندن قونسلوسلق مأموریتی ایله ممالك شرقیه ده و شرقك دخی بالخاصه هندستان اقلیمنده سیر وسیاحته باشلار . بومثللو آمریقا قونسلوسلرندن اکثریسنك برنوع هیئسیونرلك مأموریتی دخی مأموریت رسمیه لرینه

منتصم اولدیغی معلومدر . موسیو وەب کرك صفت مأموریتی اقتضاسنجه وکرك کندی هوسی الجاسیله احکام جلیلهٔ اسلامیتی تدقیق وتتبعه باشلاره تتبعاتنده ایلرولدکجه مسلمانلغه محبتی آرتوب نهایت اسلامیتی قبول دخی ایلر .

شو مقدماتدن بدأ ایله موسیو وەب حقنده قارئلرینه معلومات ویرمکه باشلایان « سون » نام امریقا غزتەسنك روایتنه کوره موسیو الکساندر روسل وەب هنوز اوروپالی قیافتنی تبدیل ایتمدیکی وچتال و بچاق ایله یمك یمکی ده براقمدیغی حالده اسمنك اولنه بر ده « محمد » اسم اسلامنی علاوه ایدرك یالکز لحم خنزیر اکلندن ومسکرات استعمالندن توبه و استغفار صورتنده اظهار اسلام ایدرکه سون غزتەسی دها دیزچوکوب اوطورمغه الشەمامش اولان موسی الیه محمد الکساندر روسل وەب افندینك شو مبادیٔ اسلامنی یك ده تمام مسلمانلقدر دیه قبول وحکم ایدەمیور ایسه ده مهتدیٔ موسی الیهك مسلمانلغی آمریقایه دخی ادخال ایچون بر قاچ نسخەسنده برطاقم تشبثاتنی یازییورکه بونلری اوقویان وهله اوروپالی قیافتنده

بولنمق ودیزچوکدکه هنوز الشه‌مامق وچتال بچاق
ایله طعام ایتمك اسلامیتی مانع اوله‌میه‌جغنی بیان
برآدم ایچون موسی الیهك تشبثاتنده‌کی جدیته
حیران اولمامق قابل اوله‌میور .

مهتدی محمد الکساندر وب افندی هنوز
آمریقایه کلمش دکلدر ، امریقایه وصولی منتظردر .
شمدیکی حالده هندستانك بیوك شهرلرنده طولاشوب
اسلامیتی آمریقاده نشر ایچون لازم کان تشبثات
اوزرینه قونفرانسلر یاپیور نطقلر ایرادایدیورکه
سون غزته‌سی بونلری دائر دها شمدیدن آمریقالی
قارئلرینه معلومات ویرمکده بولندیغندن آمریقالیلر
شیقاغو شهر کیسنده بهمه حال برجامع شریف بناسی
اولنه‌رق ودرونده برخیلی جماعت مسلمه پیدا
ایدرك مناره‌دن اذان محمدینك تشنیف آذان ایلیه
جکنه همان شمدیدن شبهه ایده‌میورلر .

بادیٔ امرده حقیقةً انسانی دوچار وله ایلیان
شو تشبث مهم حقنده سون غزته‌سنك بعض
مندرجاتنی قارئلرمزه ارائه ایده‌جکز .

* * *

سون غزته‌سی مهتدی محمد الکساندر روسل
وه‌ب افندی حقنده شمدی‌یه قدر قارئلرینه
ویرمش اولدیغی معلوماته ضمیمه کچن کانون ثانی
ایچنده نشر اولنان نسخه‌لرینك بریسنده بومبایدن
المش اولدیغی برمکتوبی نشر ایلشدرکه بومکتوب
مهتدئ موی الیهك برطاقم نطقلریله مطالعات
وتصوراتنی مبین اوله‌رق خلاصة ترجمه‌سی بروجه
آتیدر :

« کندیسی هندستانده دین اسلامی قبول
ایله « محمد » نامنی المش اولان موسیو الکساندر
روسل وه‌ب دین مذکوری تلقین ونشر ایچون
نیورقه متهئ عزیمتدر . موی الیهك کرك
عقاید دینیه وکرك افعال دنیویه‌جه مسلمانلغك
خرستیانلغه رجحانی لاجل الاثبات سرد و بیان
ایلدیکی دلائل ایله بومبای وحیدر آبادده عقد
ایلدیکی قونفرانسلر حقنده معلومات آتیه اخذ
اولنیور : »

« مهتدئ موی الیه بومبای قونفرانسنده
دیمشدرکه : »

« — خرستیان مملکتده طوغمش برآمریقالی

اولدیغم وپروتستان کلیسـاسنك دهن ولعـابیله بسنلنمش بولندیغم حالدہ نه‌سببه مبنی دین اسلامی قبول ایتدیکمی سؤال ایلیورلر • بوسؤاله برصورت راستکویانه‌ده شـوجوابی ویریرم که : اسلامیتی قبول ایدیشم تدقیقـات عمیقه‌م نتیجه‌سی اوله‌رق فکر بشرك احتیاجاتی ایچون‌اك زیاده شایان‌قبول مذهب‌یکانه اسلامیتدن عبارت اولدیغنی‌اکلادیغم ایچوندر • اسلامیتی قبولم اویله ناکهظور برهیجان درون ایله دکلدر • حقایقه کسب‌وقوف ارزوسیله جداً اجرا ایلدیکم تدقیقـات وتتبعات نتیجه‌سی اوله‌رق بودیانت حقیقیه‌یی قبـول ایلدم • بکا « مسلمانلر نه‌لره اعتقـاد ایدر ایدرلر ؟ » دیه بر سؤال ایراد اولنسه بوسؤالی بعینه « خرستیانلر نه‌لره اعتقاد ایدرلر ؟ » سؤالی کبی تلقی ایلرم • بواقعا قسطنطین زمانندن بوزمانه قدر هرعصرك خرستیانلری کندی افکار ذاتیه‌لرینه تبعیتله مذهبلرینی برطاقم بدعتـلر ایله توسیع وتزیین ایلمش اولـدقلری کبی دین مبین اسـلامك اربابی دخی بویله بریوله‌سالك‌اولمش بولندقلرندن طرف‌اقدس حضرت پیغمبریدن ایلك تعلیم بیـولمش اولان

اسلامیته عصراً بعد عصر برطاقم نتایج اجتهادات
دها ضم اولنه‌رق اوشهراه حقیقت توسع ایلمش
ایسه‌ده ایشك اصلی تدقیق وتتبع ایدیله‌جك اولور
ایسه کوریلیورکه حضرت فخر کائنات علیه
افضل التحیات والتسلیمات افندمز دیانت اسلامیه‌یی
یکی برشی احداث ایدرجه‌سنه وضع وتأسیس
بیورمش اولمیوب ابتدای خلقتدنبری انسانلره
مکشوف بولنان ودنیا طوردقجه بالطبع مکشوف
ودائم اوله‌جغی درکار بولنان حقیقت ازلیهٔ توحیدی
احیا وتأییده صرف مساعی بیورمشلردر . حتی
شوراسنی‌ده سزه تأمین ایلرم‌که پیغمبر علیه الصلات
والسلام افندمز حضرتلری دین عیسوینك اساس
احکام وقواعد حقیقیه‌سنه‌ده مغایر اوله‌جق
هیچ برشی تعلیم بیورمدی . بالعکس اسلامیت ایله
دین عیسوینك قواعد اساسیه‌سی دقت ایله مقایسه
ایدیلور ایسه کوریلورکه بینلرنده اساساً یعنی
مقصد توحیدجه مشابهت ومطابقت موجوددر .
حتی حضرت رسول افندمز حضرت عیسی افندمزی
« حضرت مریمك مظهر الهام ربانی اولان فرزندی
وطرف حقدن بنی اسرائیله مبعوث رسول محترم ،

دیه یاد بیوررلر وحقلرنده هرصورتله حرمت ومحبت اظهار ایدرلر . لکن صکره‌لری بیک بدعتك ادخالیله ارتق خرستیانلق نامنی المسی یا کلش کورلمك لازم کلن مذهبك احکام غیر محققه‌سنی شدیداً رد وجرح ایدرلر . برخرستیانه اسلامیتدن بحث ایلدیکم زمان درحال بودینك مدنیته منافی اولدیغنی وتعدد زوجاته مساغ کوستردیکنی ودین مذکوری نشر ایچون صورت مدهشه‌ده قانلر دوکولدیکنی واکا منسوب اولانلرك علی العموم متعصب بولندقلرینی درمیان ایدر . حتی آمریقاده جاهل خرستیانلر علی العمو شو ظن واعتقادده بولنورلر وانکلتره‌ده دخی بك چوق کسه‌لر اوظن واعتقاده اشتراك ایدرلرکه کویا هر مسلمان برچوق قادینلر ایله مملو برحرم دائره‌سنه مالك اولوب زمان زمان تلف ایده‌جك برقاچ خرستیان بولمق ایچون شمشیر بدست اوله‌رق سوقاقلری طولاشمدقلری حالده دخی وقتلرینك قسم اعظمنی حرم دائره‌سنده کچوررلر ایمش . اولدقجه ذکی برخرستیان برکون بکا دیدی که : برمسلمان مدت عمرنده لااقل برخرستیانی اتلاف واکل ایتمزایسه

جنات عالیاتده نائل مقـام اولەمیەجغی اعتقادندە بولنور ایمش » برکون دخی راتغون اهالیسندن برآدم بکا : « ترقیات حاضرهٔ مدنیەنك خرستیانلق سایەسندە حاصل اولدیغنی انکارایدەمزسکزیا ؟ » دیمشیدی ۰ بن دخی بوکا جواباً دیمش ایدم که : « بالعکس انکار ایدرم ۰ انجیـل شریف ایله « سرمون ده لامونتانی » نام کتابك احکام وقوا- عدینی مدنیت خرستیانیه دیدیککز شی ایله تطبیق ایلیکز ۰ اومدنیت ایله اواحکامك توفیقی ممکن اولمدیغنی کوررسکز » حقیقت حال شوندن عبارتدر که مدنیت خرستیانیه دینلن شمدیکی نتیجهٔ ترقیات خرستیانلرك باشلادقلری برشی اولمیوب بالعکس دها سکزنجی عصرده خرسـتیانلق عالمی هنوز ظلام جهالت ووحشت ایچنده ایکن اسپانیادەکی مسلمانلر بوشمدیکی مدنیتك اساسنی قورمشلردر ۰ هانکی خرستیان ایله سوزه کیریشەجك اولسەم هرشیدن اول بکا تعدد زوجاتی تصویب ایدییور میسکز ؟ سؤالنی ایراد ایلیور ۰ بن ده بونلره جواباً دییورم که : « اوت ! بعض شرائط ایله تصویب ایدرم » کچن هفته اصحاب معلوماتدن

برمسلمان بکا دیدی‌که : « سزك تعدد زوجاتی
تقدیر ایده‌میه‌جککزه شبهه اولمدیغندن بوعادتك
امریقایه ادخالنی التزام ایده‌میه‌جکسکز » مومی
الیهه جواباً دیدم‌که : « تعدد زوجاتی تقدیر
وبحق تصویب ایلدکدن فضله آمریقا اهالیسی
عادت مذکوره‌نك محسناتنی اکلایه‌جق‌قدر تهذیب
اخلاق ایدر ایتمز عادت مذکوره‌نك هیئت
اجتماعیه‌مزجه قبولنی ترویجه دخی چالشه‌جغم .
اما عادت مذکوره‌یه شرائط شرعیه‌سنجه لایقیله
رعایت اساسیله : » اوت ! بومطالعه‌م دخی
جدیدر . زیرا ممالك غربیه‌ده تعدد زوجات
افساد اخلاقی موجب وعادتا جنایت نوعندن بر
شیدر دیه تلقی اولنمقده‌در . معمافیه شوراسنی‌ده
اعتراف ایدرمکه امریقا اصول اجتماعیه‌سنجه تعدد
زوجاتك بردنبره قبولی پك‌ده مضر اولور .
فقط قانون مذکورك اساساً مستند بولندیغی مقصد
لایقیله اکلاشلدقدن صکره و باخصوص اسلا -
میتك افکار منوره اصحابی اوزرینه بهمه‌حال اجرا
ایلیه‌جکی تأثیرات معنویهٔ حسنه میدان حصوله
چیقدیغی زمان تعدد زوجاتك‌ده قبولی عقول سلیمه‌یه

ملايم كله جكدر. زيرا حقوق زوجيه يه عدم رعايتله فحش ورذائلك مباح درجه سنده ارتكابی مصيبت عظماسنك اورته دن قالديرلسنه واسطهٔ حسنه یکانه اشبو تعدد زوجاتدر. طائفهٔ نسوانی طبيعتك كنديلرينه بخش وتعيين ايلديكی موقع عالئ شرفبخشايه اصعاد ايده بيله جك شی دخی بو قانوندر. دين اسلام تعدد زوجاته مساعده ايليور ايسه ده بونی هيچ برزمان لوازم دينيه دن برشی كوسترميور. برمسلمان احوال بيتيه سنجه مجبوريت صحيحه كورمدجه بردن زياده زوجه الميور. واقعا درت زوجه بيله اله بيلور ايسه ده درده الميوب ده يالكز برزوجه ايله اكتفا وقناعت ايلديكی صورتده حقوق دينيه ويا امتيازات رجوليه سندن برشی غائب ايتمش اولميور. اوروپا وياخود امريقا شهرلرندن بريسنه كيدكز جرائم وجنايات جمعيت بشريه يی سيلاب بلا كبی استيلا ايتمشدر. بررسم قبوله برضيافته كيدكز جناب حقك آثار قدرتندن اولان اصيل ومخدره برقادينك نصل بكنليه جك برحال وموقعه دوشورلمش اولديغنی كوررسكز. خرستيانلرك محترم زوجه وعفيفه كريمه لرينه دقت ايدكز يالكز كنندی خانه لری.

درونـنده نظر صفوت وعفتـله باقلق لازم کلن لطافت حسن وآنلری مسـکراتك تأثیریله سرمست اولمش برطاقم کسانك انظار شهوتپرستانه‌لرینه آماج وهدف اولدقلرینی کوررسـکز . بوحالده قوانین وعادات خرسـتیانیه‌نك موافق عقـل وحکمت اولدیغنی عجبا تصدیق ایده‌بیـلور میسـکز ؟ بوفنـالقلری منـع ایچـون قوانین وعادات اسلامیه‌یی قبولدن بشقه چاره یوقدر . قواعد خرستیانیه قرون عدیده‌دنبری تجربه اولندیغی حالده برفائده حاصل اولمدیغندن بعدما قواعد اسـلامیه‌یی تجربه ایلیکز . اسلامیتك قلیچ ایله نشر ایدلدیکی بحثنه کلنجه هرایکی دین ایچون دوکیلن قانمقایسه ایدلدیکی حالده دین مبین اسلامی نشرایچون دوکیلن قان اسلامیت ایچون موجب شین اوله‌مز . هرایکی دین ایچون قان دوکولمش ایسه‌ده مسلمانلری سـفك دمادن وحرکات وحشیانه اجراسـندن طولایی خرستیانلر قدر تقبیحه محل اولمدیغی جزم واعتقادنده‌یم . رسـول‌الله حضرتلری اسـلامیتك قلیچ ایله انتشـارینی هیچ بروقت تجویز ایتمـامش واستعمـال جبر وشـدتی وفعل قتـلی شـدیداً

تقبیح بیورمشلردر . اهل اسلامك مساعدات مذهبیه اعطاسنه اصلا میال اولمدقلری ادعا اولنیور . اوچیوزسنه‌دنبری اسپانیانك زیر تصرفنده بولنان ویدی میلیون نفوسی حاوی اولان فیلیپین اطه‌لرینه کیدوب اورالرده قاتولیك مذهبندن بشقه بر مذهب نشرینه چالشکز . نه حاله دوچار اوله‌جغکزی کوررسکز . حالبوکه خرستیان میسیونرلرینك دخولنه ممانعت وبونلردن دریغ حمایه ایده‌جك هیچ بر اسلام مملکتی کوره‌مزسکز . شمدی‌یه قدر فلیپین اطه‌لرینك مرکزی اولان مووییله کیدن انجیل جمعیتلری مأمورلری شهر مذکوره مواصلتلرینی متعاقب برطاقی وفات ایتمش ودیکرلری ایسه او درجه‌لرده سرعتله دوچار ضعف اولمشلردرکه بوحال مرقومك برقاتولیك پاپاسنك تشویقی وتحریکیله تسمیم ایدلمش اولدقلری ظننه محل ویرمشدر . دیکر بریسی ایسه حکومتك مذهب رسمیسنه مخالف برمذهب تعلیمنه چالشمق تهمتیله اتهام اولنه‌رق محبسه القا اولنمشدر . براز صکره آیینلرینی اجرایه مساعده اولنه‌جغی ظنیله چینده کائن پوشوو مملکتندن کلن

بوديست راهبلری بالتوقيف مالری غصب ومصادره
ايدلمش وكنديلری چينه اعاده اولنمشدر .

***

مهتدی محمد وب افنديننك ملاحظه لرينه و نطقلرينه
دائر بوقاروكی فقره ده يازديغمز شيلر سون نام آمريقا
غزته سننك مندرجاتندن بعضلريدر . لكن مقدمهٔ
كلاممزده دخی دنيلديكی وجهله بومسئله يی
شئونات عاديه دن كبی يازی ويرمكده هيچ ذوقه
اولمديغندن مسئله نك پيشكاه انظار قارئينده توضيحنه
ياردیم ايليه جك نقطه لر بسط ايدلميدركه بزجه
ملتزم اولان منافع دخی حاصل اولسون .

ملاحظات مذكوره اساساً برقاچ صنفه منقسمدر .
برنجيسی ديانت نصرانيه نك حوايج مدنيهٔ بشريه ايله
توفيق قبول ايده ميه جك بردين اولمسنه دائر اولان
سوزلردركه محمد وب افنديننك بوكا دائر ايراد
ايلديكی خصوصات دوه يه نسبت قولاق ويبكه نسبت
برمرتبه سنده بيله قالمز . بويولده كی ملاحظه لر عالم
مدنيتك مجهولی دكلدر . زيرا ممالك متمدنه ومترقيه ده
نصرانيته دشمن اولانلر بوبابده جلدلر طولوسی
شيلر يازه رق ازجمله فرانسه لی له تونا قسيل « بيبليوتق

آنتی قله‌ریقال » یعنی « پاپاسلر خلافنده کتبخانه »
عنوانیله بویولده‌کی کتابلردن قوجه بر کتبخانه وجوده
کتورمشدر المان و انکلیز لسانلرنجه دخی بویولده آثار
نوادردن دکلدر . دیمك اولیورکه نطقلرینك
وملاحظه‌لرینك بوقسمنده محمد وهب افندی خلقه
بیلدیکی شیلری یکیدن اوکرتمش اولمیوب غایتی
معلوملری اخطاردن عبارت برخدمتده بولنمش
اولیور . صنوف ملاحظاتدن ایکنجیسی ایسه اسلا ـ
میتك فضائلنه دائر اولان سوزلردر . بومقایسه
عالم مدنیتك الیوم بالکلیه مجهولی دکل ایسه‌ده
بحق معلومی‌ده دکلدر . بالکلیه مجهولی دکلدر :
زیرا اولجه دخی خبر و یرلدیکی وجهله برچوق
ارباب تتبع و تدقیق اسلامیت حقنده اجرا ایلدکلری
تحقیقات نتیجه‌سنده بودیانت جلیله‌یی مفتریلرك
افترالرینه موافق بوله‌میه‌رق مقتدر اوله بیلدکلری
قدر معلومات مستحصله‌لرینی نشر دخی ایتمشلردر .
انجق حقائق واسعهٔ اسلامیه‌یه قیاساً بونلرك تحقیقاتی
هنوز مرتبهٔ لازمه‌سنی بوله‌مامش اولدیغی ایشته
از جمله مهتدی محمد وهب افندینك بیاناتی میانده‌کی
بعض غرائبدن دخی مستبان اولمقده‌در . بحثه

دونوب طولاشوب برختان ایله برده طلاق وتعدد زوجاتدن خارجه چیقه مامقده در . حقایق اسلامیه ایسه بونلردن عبارتمیدر ؟ قلبی وجدانی قطمین ایده جك حقایق اساسیهٔ اسلامیه یه نسبتله بونلر تفرعاتك ده الك عادیلرندن قالدیغنی حقایق مذکوره یه واقف اولان برفاضل حکمده اصلا تردد ایلز . مثلا مخلوق اولان بر آدم ایله انك خالقی اره سنده کی مناسبت کبی اساسلره کیریشیلور ایسه کوریلورکه ادیان سائره ده خالق ایله مخلوق اره سنه بر واسطهٔ فعاله ومختاره صوقولمش اولمسی بر یاندن خالقك قدرت ومختاریت طبیعیه وغیر مسئوله سنه مخالف ودیکر طرفدن مخلوقك حریت طبیعیه ومسئوله سنه مغایردر . نه قولك بحق قوللق ونه خالقك بحق خالقلك ایده مامسنی مستوجب اولان بووساطت فضولیه یه « دین » نامنی ویره بیلمك عقلا دخی بعید کوریلور . بوجهتك شو نقصانی ایچون دخی دنیلورکه : شمدیلك هنوز مقدماتنده بولنان بوتدقیقات ایلرویه کوتورلدکجه اویولده کی حقایق دقیقهٔ اساسیه یه دخی وقوف حاصل اوله رق مطلوب تتمم وتکمل ایدر . مع هذا

ملل مترقیه و متمدنه مدقیقلرینك بو یولده کی تحقیقاتنی تهوین و تسهیل قضیه‌سی اهل اسلامك دخی وظائفی میاننه داخل اوله جغی لزومنی انکاره مجال یوقدر. مهتدیٔ فاضلك ملاحظاتنك اوچنجی صنفی اسلامیتك قلیج قوتیله تأسس ایلدیکی و مسلمانلرك علی العموم باربار اولدقلری و عمرلرنده بر کره اولسون بر خرستیانی قتل ولحمنی اکل ایتمدکجه جنته گیره‌میه‌جکی حقنده‌کی ظنلر کبی تاریخه و جغرافیایه عائد شیلردر. مسئله‌نك بو جهتنده نه محمود بك افندینك نه حیتکاران اهل اسلامك هیچ براندیشه‌سی اولمز. زیرا تاریخ و جغرافیایه عائد اولان بو مسئله‌یی حل خصوصنده احتیاج کورولن همت یالکز اسلامیت دوستلرینك همتی‌ده اولوب قالمز. موجود اولان علم تاریخك تصحیح و اکمالنه دینلی دینسز کافهٔ ارباب علوم همت ایتمکده‌درلر. بابل و آثور ومصر وفرس قدیم تاریخلری کبی مأخذی غائب اولمش تاریخلر بیله کشفیات آرکئولوژیقیه‌دن استدلال درجه‌سنده‌کی کلفتلرله تصحیح و اکمال اولندقلری حالده تاریخ اسلام کبی مکمل مقید اولان بر تاریخمی تصحیح اولنه‌میه‌جق؟ تاریخ اسلام تصحیح

اولندیغی زمان بتون جهان کوروب آکلایه جقدرکه اگر اسلامیتك نصرانیتی محو ایتمسی مطلوب اولسه‌ایدی اسلامك داخل اولدیغی یرلرده برنفر بیله خرستیان قالمامسی لازم کلور ایدی . ممالك مذکوره‌ده ادیان سائرهٔ سماویه‌نك زمانمزه قدر بقاسی ایسه انجق سایهٔ لطف وحمایهٔ شرع احمدیده میسر اولمشدر .

شو ایضاحات احقرانه‌مزدن محمد وهب افندینك ملاحظاتنده‌کی اصابت وقوت انظار قارئینده تعین ایدنجه موسی الیهك اسلامیتی آمریقاده نشر خصوصنده‌کی امیدلرینك قوتی دخی پك قولای نظرلرمزده تعین ایدر . زیرا کوریلورکه ممالك متمدنه‌ده نصرانیتك موجب اطمئنان اوله‌مدیغی واسلامیتك کندی علیهنده ایدیلان افترالردن مصونیتی مسئله‌لری مقدمة تعین ایلمش اولدیغندن بوحالده محمد وهب افندی کبی بعض حیتکاران کندیلری ینه احتیاجات مدنیه‌یه متناسب برقانون مبینی تکلیف ایلدکلری زمان حسن تلقیده دوچار معانده اولمیه‌جقلردر .

ینه بومسئله‌یه تعلق اولان فقراتدن اولمق اوزره شونی‌ده حکایه ایده‌لم که :

اوروپاجه نصرانیتك كیتدكجه انظار اعتباردن سقوطی اوزرینه غیرت نصرانیه صاحبی براوروپالی ایله وقوعبولان محاوره‌مزده موسی الیه :

— اوروپا هیئت اجتماعیه‌سنك اخلاقنده اطوارنده كوریلن بوزوقلغی نصرانیته اسناد ایتمك نه قدر حقسزدر ! بونلره سرخوشلغی قاری فحشی وساٸره‌یی توصیه ایدن نصرانیتمیدر ؟ انجیل شریفی اوقو یكز اوروپانك شمدیكی مدنیتی ایله احكام اناجیل ارەسنده برمناسبت بوله بیلورمیسكز ؟

دیمش ایدی . واقعا سوزك بودرجه‌سی پك طوغریدر . لكن اناجیل موجوده‌ده بر هیئت اجتماعیه‌نك نه كبی قانونلره تابع اولملری لازم كله‌جكی حقنده هیچ احكام یوقدر . احكام مذكوره‌یی برشریعت الهیه‌دن آلیوب ده كندی عقللرندن اویدورمش اولان قومك حالی دخی بوندن بشقه اوله بیلورمی ؟ بونقصانی احكام دخی ایشته مدنیت حاضره‌نك معنویاتی بوزولمق امرنده ارائهٔ تأثیر ایتمشدر . بونی مناظرمزك نظر انصافنه عرض ایدنجه :

— واقعا نصرانیت یالكز اخوت وشفقته

وسائر محللرده اولدیغی کبی آمریقـاده دخی قویاً
حس ایدیله جکدر . بز اسلامیتی اهالی یه ممکن مرتبه
ساده واصول مناظره یه موافق صورتده ارائه ایله
حصول موفقیتی لطف الهیـدن تمنی ایلرز . طلاق
وتعدد زوجاته متعلق احکام شرعیه نك شرقده نصل
تطبیق واجرا اولنـدیغنی پك ایی بیلمیورم . اکر
احکام مذکوره یه تماميله توفیق حرکت اولنمیور
ایسه طلاق وتعدد زوجاتدن نتایج حسنه حصولی
مامول اوله مز . فقط ظنمه کوره آمریقاده طلاق
وتعدد زوجاتی هیئت اجتماعیه مز جه صورت معقوله
ومدبرانه ده اتخاذ وقبول ایدر ایسه ك بونلر اهالیمزك
دوچار اولدقلری فنـالقلری منعه یکانه برچاره در .
حقوق زوجیه یه عدم رعایت سرخوشلق وبوکا مماثل
سوء احوال امریقایی برباشدن برباشه احاطه ایتمشدر .
قوانین خرستیانیه یوزسنه بیهوده یره بومساوی یی محو
ایچون اوغراشمش وبونلری تزییددن بشقه برنتیجه
حاصل اولمامشدر . بناء علیه اسلامیت ایله قوانین
اسلامیه نك هیئت اجتماعیه مزی بوقبایح ومساویدن
تخلیص ایده جکنی قویاً ظن ایدرم . قطعیـاً امیده
وارم که بش سنه ظرفنده آمریقاده شمدی یه قدر

دنیاده مثلی نامسبوق صورتده سلیم القلب ودرجهٔ مفرطه‌ده غیرت دینیه‌یه مالك مسلمانلردن متشکل بر هیئت قویه وجوده کله‌رك براخوت اسلامیه عالمی مشاهده ایده‌جکز . آمریقاده دین مبین اسلامك احکام وقواعد حقیقیه‌سنی ایضاح ومسلمانلره بوبابده معلومات عمومیه اعطا ایچون مکمل اسبوعی برغزته ایله عمومه آچیق بر کتبخانه ومطالعه صالونی وکتب واوراق لازمه‌نك طبعنه مخصوص برمطبعه وهفته‌ده برایکی ویادها زیاده قونفرانسلر عقدیچون براجتماع صالونی تاسیس وتشکیل ایتمك فکرنده‌یز . بر زمان اسلامیتك شان وعظمتی شهرتکیر آفاق اولمش ایدی . اووقت عالم اسلامیت بدایع آثار عالیه‌نك مهد ظهوری وعلوم وصنایعك مرکزی ایدی . اسلامیت انسانلری احاطه ایدن ظلام سحاب جهالتی دفع ورفع ایله کندیلرینی شهراه مدنیته سوق ایتدی . عجبا تاریخ بزه بویله برحالی تکرار کوستره‌جکمیدر ؟ بوراسنی لطف حقدن امید ایلکده‌یم .»

***

اشبو حیدرآباد نطقی بومبای نطقی قدر بیوك دکل ایسه‌ده جالب نظر دقت واهمیت اولان نقطه‌لری اولکیدن دها زیاده‌در .

اولا محمد وهب افندی تشبثاتندهموفقیتی حقدن
تمنی ایلیورکه اڭ بیوك جای امیدبوراسیدر . زیرا
بو خصوصده یالکز اقتدار مادیدن امیدوار اولمق
لازم کلسه ایدی میسـیونرلرك تشـبثاتی نتیجهٔ مکمله
انتاج ایتملی ایدی حالبوکه آفریقـا وهندسـتانده
انتشار اسلام خصوصندهاصلاصنع بشر یوقدر دینلسه
بجادر .

دین اسلامك آمریقـاده انتشـارینه امریقا
اهالیسنك ترقیلری مانع کورلسی پك تحفدر .

طریق ترقی وتمدنده یول المش وفکرونظرلری
آچلمش اولان خلقك قبول ایدهمیهجکاری وحتی
ایدهمدکلری دین بزم دین اسـلام دکل بلکه خر-
ستیانلقدر . ایشته فعلاومادة کوریلیورکهاوروپا
وامریقادهعلوم ریاضیه وطبیعیه وعقلیه ایله تنویر
فکرونظر ایدنلرنصرانیتی قبول ایدهمیوب بونلرك
هر بری بردرلومسلك سقیم ویامستقیم حکمته سالك
اولیورلروخرستیان عنوانی الغی کندیلرنجهموجب
عار بولیورلر . برطاقم جاهل وظنون باطلهیهمعتقد
ادملرك ایشلرینه کلهبیلهجك دین دخی نصرانیتدن
بشقه نه اوله بیلورکه نان مقدسـك عینـاً اجزای

الوهيتدن برجزؤی می اولدیغی یوقسه اکا صور وسائره
ایله می متعلق بولندیغی طرزنده هیچ برعقل سلیمك
قبول ایده میه جکی حتی اکلایه میه جغی خصوصاتده
« بونلری اکلامق مطلوب دکل همان ایمان ایتمك
هم ده علی العمیا ایمان ایتمك مطلوبدر » سوزینی
کنیسای نصرانی رسماً سویلر و کتابلرینه دخی یازار .
اسلامیت ایسه بالعکس علما و حکما وظرفادینیدر .
ظنون باطله یی وظنون مذکوره نك عادتا برعلم قدیم
صورتنده تعیینی دیمك اولان سحر وسائره یی انجق
قرآن ابطال و الغا ایلمشدر . مسائل بدیهیهٔ تاریخیه دندرکه
اوروپاده قادینلردن ارککدن پك چوق کسه لر سحر
بازدیه اتشلره یاقلمش وسائر کونه عقوبتلر ایله اعدام
اولنمشدر . سحردن بیوك ظن باطل اولمامق لازم
کلدیکنه کوره کلیسانك بو سحربازلری اعدام ایتمسی
ایشته او ظنلره کندیسی دخی وجود ویرمکدن نشأت
ایتمش اولمزمی ؟ اماپس پابکان اهالیده بعض مرتبه
قوجه قاری اعتقادی نوعندن براز اوهام وار
ایمش . بونلرك منشیٔ تحری اولنور ایسه پك
قولای کوریلورکه انلرینه نصرانیتدن یهودیتدن
انتقال ایلمشلردر . زیرا بونلری نصارادن

معزيادة موجود بولورسكزكه انلرده وجودلری مسلمانلردن اقدم اولديغی ده بديهياتدندر •

اسلامده بونجه حکما کلديکی حالده هيچ بريسی اوروپا فلاسفه‌سنك ياپدقلری کبی اسلاميتی ردوانکار ايتمامشلردر. ابن الرشدلر ابن سينالر عبدالقادر کيلانيلر جلال الدين روميلر محی الدين ابن عربيلر وامثالی علما وحکما وسائر يوزلرجه کبار اوليا «ورثهٔ انبيا» عنوان شريفنه علم وعرفانلرينك وفوقی وفضل وحکمتلرينك کثرتی ايله بلااشتباه لايق واحرا اولوب بونلرك هيچ بريسنده ظنون باطله‌دن اثر کورلميوب دائما عکسنی ترويج ايتمشلردر • بزده دين عليهنه قيامی کوريلن ادملر يالکز باطنيهٔ اسماعيليه کبيلردرکه بونلرك علی العاده اشقيا مقوله‌سندن اولوب عبادالله اوزرينه تسلطدن ومالليرينی وعرضلرينی کنديلرينه مباح ايتمکدن بشقه هيچ برفکر واندیشه‌لری اولمامشدر. اليوم اوروپاجه بونلرك امثالی نهيليست وانارشيت دينلن حريفلر اولوب انلرك خرستيانلغه وياخود علی الاطلاق دينه تعلقلری واصل مقصد واملری نه‌دن عبارت ايسه بزده کيلر دخی عينيله اويله ايديلر •

بوحقیقتلر وحقایق کثیرهٔ سائره نظر تأمله
النورلر ایسه محمد وب افندینك آمریقالیلرده‌کی
فکر ترقی وتیقظدن امیدوار بولنمسنده‌کی اصابت
حقیقة تسلیم اولنور . آمریقالیلرك نماز قیلوب
اوروج طوته‌جقلرینی وسائر احکام اسلامیه‌یی
اجرا ایلیه‌جکلرینی نه‌دن مأمول ایتمیه‌لم ؟ بونك
ایچون نه مانع واردرکه مأمول ایتمیه‌بیله‌لم ؟ مشاغل
مدنیه‌می ؟ وای امم اسلامیه‌ده مشاغل مدنیه
یوقمی ایدی ؟ بونجه محاربات عظیمه‌یی بوقدر
مراسلات تجاریه‌یی تعداده صیغمز اختراعات
صناعیه وکشفیات علمیه‌یی تاریخلرینه قید ایتدیرمش
اولان امم اسلامیه فرائض شرعیه‌یی اجرایه مانع
کورمشلرمی ؟ حالبوکه شرع احمدیده بوبابده
تسهیلات دخی واردرکه تتبعات وتحقیقات ایلرو-
له‌دکجه انلر دخی میدانه چیقاریله‌رق محمد وب
افندی کبیلرك امیدلری برقاتدها قوت بوله‌جقدر.
آمریقالیلر کبی ملل متمدنه‌نك بش وقت نماز
قیلوب اوروج طوته‌بیله‌جکلرینی امید ایتمیانلر
مطلقا بونلرك حسب المدنیه چوق چالشمغه مجبور
اولدقلرینی نظر حکمته المشلردرده اناك ایچون

بو حکمی ویرمشلردر . حالبوکه حکمت اسلامیه
انوار عادیه وطبیعیه کبی برنوردر . اندن اوزاقجه
بولنانلر پارلاقلغی حسبیله ینه انی کوررلر ایسه‌ده
اومشکات انوار الهیه‌نك تنویریله کندی اطرافلرینی
کوره‌مزلر . مشکاته یاقلاشدقجه بوده میسر اولور .
بو تمثیلجه اوروپالیلر وآمریقالیلر کبی اسلامیتی
اوزاقدن اوزاغه هنوز یکی مشاهده ایدنلر
اوضیایه براز دها تقرب ایلدکجه اطرافلرینی‌ده
کوره‌رك برطاقم حقایق وله‌بخشایه واصل اوله‌-
جقلردرکه حقایق مذکوره‌نك بریسی‌ده « ثروت
وسعادت چوق چالشمقله دکل عنایت حقه نائلیتله
حاصل اولور » دستوریدر . بوکبی حقیقتلری
حقایق اشیادخی کندیلرینه عیاناً اثبات ایده‌جکلردر .
کوره‌جکلردرکه ایشته عالم ترقی وتمدنده عموم
انسانلرك قوللرینك قوتنی چالشمغه حصر ایلدکدن
فضله قول قوتنه حیوانات قوتلرینی بخار قوتنی
دخی ضم ایتمش وبیك آدمك بریلده کوره‌میه‌جکی
ایشی ماکنه‌لرینه برکونده کوردیرمك یولنی بولمش
اولدقلری حالده دخی مملکتلرنده فقر وضرورت
جمله‌یی حیرتده براقه‌جق درجه‌لره وارمشدر .

بك چوق آدملر آچلقدن هلاك اوليورلر . اسلاميت
دائره‌سنده ايسه هيچ ده حال بويله دكلدر . اما
مقصد اومساعی‌يه حسب الاسلاميه لزوم اولمديغنی
سويلك دكلدر . «صحراده‌كی زنبقلره باقكز اكيرمه‌
كلری طوقومدقلری حالده نه‌كوزل كينيورلر .
كوكده اوچان قوشلر اكمدكلری بيچمدكلری
حالده ينه آچ قالمزلر » طرزنده‌كی سوزلر قرآن
كريمده يوقدر اناجيل موجوده‌ده واردر . قرآن
كريمده ايسه « انسان ايچون محصول سعيندن
بشقه نصيب يوقدر » قاعده‌سی قونيله‌رق فقط
انسانلر الهه ايمان وتوكل ايله سعی وغيرت ايدرلر
ايسه الله دخی انلره معاونت وعنايت ايدرك
مسعود اوله‌جقلری اساس حكمتی قونلشدر . بناء
علی ذلك اوروپا وآمريقانك شو ترقيات مساعی
پرستيسی برده حليهٔ اسلاميتله تحلی ايدر ايسه
ارباب مساعی كندی محصول سعيلرنده خيروبركت
كوره‌رك محصوللری احتياجلرينه اوقدر كفايت
ايلركه زمانلری دخی مشغوليتلرينه كفايت
ايلدكدن فضله عبادت ايچون ده برچوق زمانلری
قالور . اسلاميتك بوكبی كرامات ومعجزاتی عادتا

مادیات بدیهیه‌دندر اما پك چوق کوزلرده پردهٔ
غفلت مانع رؤیت اولورده بونلر کوریله‌مز . یوقسه
اسلامیتك نصل برکبارلق وظرافت محضه اولد.
یغنی کورنلر تذوق ایدنلر دنیاده مسلمان اولمق
سعادتنی هیچ برشیده بوله‌مزلر . انسانك مسلمان
اولمدقدن صکره حقیقی بختیارلغه ممکن دکل نائل
اوله‌میه‌جغنه یمین ایدرلر . هذا من فضل ربنا !

ایشته بورایه قدر ایضاح ایلدیکمز نقطه‌لر
هپ مهتدی محمد وەب افندینك تشبثاتنده‌کی
امید موفقیتی میدان ثبوته قویه‌جق شیلر اولوب.
هله نشر اسلامیت ایچون برمجموعهٔ اسبوعیه‌نشری
وکتابلر تألیف وترجه‌سی ومطبعه وکتبخانه ومطالعه
صالونی وقونفرانس صالونی تأسیسی کبی شیلر
دخی تام اسباب مکمله وعلت تامه حکمنده بولند.
قلرندن نیتده دخی خلوص اولدقدن صکره بوایشده
عقلاك قبول ایده‌میه‌جکی هیچ برجهت امتناع
کوریله‌میور . نه‌حاجت بودفعه‌سنده محمد وەب
افندی موفق اوله‌مز اینسه یارین احمد فلان
افندینك‌ده موفق اوله‌میه‌جغنی حکم قابلیدر ؟
انکلتره‌ده عبداه غویلیام افندیدن اول دخی

مسلمان یوق دکل ایدی. کندی خانه‌سنده اتخاذ مسجد ایتمش انکلیزلر وار ایدی‌که اورالرده مسلمانلر دخی نماز قیلمشلر ایدی. عبدالله غویلیام بوحالی برجماعت درجه‌سنه قدر واردیردی. اخلافی دها زیاده تعمیم ایدرلر. امریقاده دخی بوتدریجات حصوله کلور ایسه استبعاد اولنه‌مز. زیرا هر شی اوقات مخصوصه‌سنه مرهون اولدیغندن انلری هیچ برکسه نه استعجال ایده‌بیلور نه استمهال!

شمدی سوزی ینه سون غزته‌سنه براقه‌لم که مذکور غزته قوجه مهتدینک بومبای وحیدرآباد شهرلرنده‌کی نطقلرندن ماعدا لاهور شهرنده دخی ایراد ایلدیکی برنطقی کچن شباط آینده‌کی نسخه‌لرینک بریسنده یازیور:

***

سون غزته‌سی دییورکه:

« دین مبین اسلامی نشر ایتمك تصورنده بولنان مهتدی محمد الکساندر موسیو « روسل وب » میلاد عیسی یورطیسنی لاهورده کچورمش وشهر مذکور محکمهٔ عالیه‌سی رئیسی « مالاوی ایلله بخش »ه مسافر اولمشدر. موی الیه البسهٔ اسلامیه‌یی

لابس اولمدیغی کبی ناصیهٔ حالندن اسلامیتی تمامیله
قبول ایتدیکی اکلاشلیور هنوز چتال وبچاق ایله
طعام ایدییورودیزچوکوب اوطورمغه آلیشه میوب
یالکز لحم خنزیر اکلندن ومسکرات استعمالندن اجتناب
ایدییور مومی الیه مسلمانلردن مرکب برجم غفیر
و« انجمن حمایت اسلام » جمعیتی اعضاسی طرفندن
کمال شوق وخواهشله قبول اولنمش وکانون
اولك یکرمی ایکنجی کونی وقوعبولان براجتماعده
حاضر بولنه‌رق امریقاده دین مبین اسلامك
نشر وتلقینی حقنده‌کی تصوراتنی ایضاح ایله
دیمشدرکه :

« هندستان مسلمانلرندن یوز بیك روبیه
« اوتوز بش بیك دولار » طوپلایه‌جغمی امید
ایدییورم . بعده شیقاغوده برجامع شریف ایله
برمکتب تأسیسی ایچون شهر مذکوره کیده‌جکم .
دین اسلامی نشر وتلقینه چالیشه‌جق انکلیزلسانه
آشنا بعض ذوات دخی بنم ایله برابر اورایه کیده‌
جکلردر . سرکی اثناسنده شیقاغویه کله‌جك اولان
برچوق مسلمانلر عظیم برجمعیت اسلامیه تشکیل
ایده‌جکلر وبوصورتله غربلیلره دین اسلامك

مراسم وآیین محاسن قرینی کوستره‌جکلردر •
بومراسم وآیین امریقا واوروپاسیاحیننك دائما
نظر دقتلرینی جلب ایتدی • نمازده تلاوت
اولنه‌جق آیات کریمه وسائره نغمات والحانی
غایت لطیف اولان لسان عرب اوزره اوقونه‌جق
ایسه‌ده زیاده سامعین جلب ایچون جمعه کونکی
خطبه انکلیزجه قرائت اولنه‌جقدر • قاهره
علماسندن انکلیزجه بیلور مقتدر برقاضینك خطیب
مخصوص صفتیله هیئته ترفیق ایدلسی محتملدر •
اسلامیتجه امام وخطیبك وظائفلری یکدیکرندن
دائما فرقلی بولندیغی جهتله امامك انکلیزجه‌یه
آشنا اولسی اقتضا ایتمز • قتولك کلیساسنده
لاتینجه اجرای آیین اولندیغی کبی جمعده دخی
لسان عرب اوزره ادای صلات ایدیله‌جکی جهتله
اقتدارندن زیاده حسن صدایه مالك برامام انتخاب
اولنه‌جقدر »

« قرآن کریمك انتشارینه کلنجه علمای اسلامیه
طرفندن ایدلمش یکی برترجه‌سنه دسترس اولنجه‌یه
دکین موسیو « سال » ك ترجه‌سنك اهون فیئاتله
طبعیله اکتفا قلنه‌جقدر • عقائد اسلامیه‌یه دائر

بعض کتبه لزوم واردر . امریقاده پورتن پروتستا-
نلرینك قضاوقدر حقنده‌کی اعتقادلری اعتقادات
اسلامیه‌یه پك مشابه اولوب بوایسه تشبثمك نتیجه
پذیر اولمسنی تسهیل ایده‌جکدر »

بو اجتماعده حاضر بولنان بر انکلیز طرفندن
وقوعبولان سؤاله جواباً موسیو وب « امر
مسنون ختانك امریقاجه قبول واتخاذی لازم
کلیه‌جکی بر طاقم علمای اسلامیه طرفندن بکا اخطار
اولندی بوعادت امریقا موسویلری بیننده جاری
ایسه‌ده یالکز چوجقلر حقنده اجرا اولنمقده‌در.
بوکا دائر آیات قرآنیه‌ده بر کونه صراحت
اولمدیغی کبی حضرت سیدالابرارك دخی زمان سعد
اقتران طفولیتلرنده امر مسنون ختان ایله بالذات
تبرك بیورمش اولدقلرینه دائر برخبر صحیح یوقدر.
امریستار شهری اهالیسندن وارباب فضل ومعلو-
ماتدن برذات اون یدی پیغمبرك مسنوناً طوغدقلری
کبی جناب فخر کائنات علیه ازکی التحیات افندمز
حضرتلرینك دخی بالطبع مسنون اوله‌رق پرتوبخش
عالم شهود اولدقلرینی سویلشدر. مع هذا بوعادتك
ممالك غربیه‌جه قبول واتخاذینه لزوم کورەمم

تعدد زوجات اصولنك امريقاجه قبولی عدیم الامکاندر زیرا مورمونلرجه بوعادت قوانین مملکته مخالفدر مألنده ادارهٔ لسان ایتمشدر »

مالاوی عبداللطیف دخی جواباً تعدد زوجات اسلامیتك شرائط اساسیه‌سندن دکلدر زیرا حضرت پیغمبر علیه الصلوة والسلام افندمز حضرتلرینك بوكا صرف سیاسی برطاقم مطالعاته مبنی رغبت بیورمش اولدقلری ارباب درایت ومعلوماتدن اولان بالجمله مسلمانلرجه متفق علیهدر » دیمشدر.

محمد الکساندر افندی امریقاده افکار جدیده اصحابی تعدد زوجاته میال ایسه‌لرده بوتشبثدن حصول موفقیتی تأمین ایچون امریقاده اسلامیتك تعدد زوجاتك علیهنده بولنمسی لزوم مطلق حکمنده ایدوکنی سویلشدر موی الیه « سوات » اخوند محترمنك بعض متبرکاتنی زیارت ایده‌جك ودعوات خیریه‌سنی استجلاب ایچون موی الیهك خلفی اولان « مانکی منلا »نك زیارتنه کیده‌جکدر. فقط منلای موی الیه موسیو وبك پنجابه مواصلتنه دکین امریقا قطعه‌سنك موجود اولدیغنی اصلا ایشتمامشدر هند مسلمانلرندن بعضیلری موسیو

ووبك تصور مالیسی حصول پذیر اوله‌جغنده
شبهه ایدییورلر. برطاقم مسلمانلر دخی بعض محاوره
اخطاراتی حاوی محررات عمومیه کوندرمشلردر.
لوندره‌ده‌کی سلطنت سنیه سفیری اخیراً لیورپولده
موسیو کویلیامك جامع شریفنی زیارت ایتمش
وقالکوته محکمهٔ عالیه‌سی حاکمی سیرسیدامیرعلی‌یه
مکتوب یازه‌رق امریقاده نشر دین مبین حقنده‌کی
تشبثك التزام اولنمسنی توصیه ایلشدر. عجبا دین
اسلامی نشره چالیشانلرك امریقاده انکلتره‌دن
دها زیاده نائل موفقیت اوله‌جقلری ظن واعتقا-
دنده بولنلسنه ومهتدی موسیو ووبه بوتشبثده
لیورپولده‌کی موسیو کویلیامدن زیاده کووه‌نمسنه
سبب ندر؟ هرنقدر غریب اوله‌بیلور ایسه‌ده
بیك سکز یوز طقسان اوچ سنه‌سنده شیقاغوده
برجامع شریف کوریله‌جك ومناره‌سنده دخی مؤذن
وقت صلاتی اعلان ایچون « الصلوة خیر من
النوم » دیو ندا ایده‌جکدر.

لکن برامریقالی کنیش البسه‌یی لابس اولد-
یغی حالده برجامع شریفده کعبهٔ معظمه‌یه متوجهاً
دیز چوکوب « الله اکبر » دیو ندا ایده‌جکمیدر؟

بوواسی دہ کوریله جکدر هرحالده غیور ومقدم وهپك وبیه لره دکاسه بیله ملیونلرجه مسلمانلرك دعاسنه استناداً مملکتکزه کله جکنده اصلا شبهه یوقدر .

*

* *

سون غزته سنك یوقارودهکی افاداتی اوزرینه سویلیه جکمز سوزلرپك آزدر . محمد وهب افندینك البسهٔ اسلامیه یی تلبس ایتدیکی حقندهکی سوزلری « فرانق لسلیس ویتلی » نام امریقارسملی غزته سنده مندرج بولنان تصویری ایله متناقضدر . حق عاجزانه مزده توجهی بولنان برذات مهتدی موی الیهك رسمنی حاوی اولهرق بوغزته نك بر نسخه سنی طرفمزه کوندرمشدرکه انده مندرج تصویر صارقلیدر . فقط البسه فرنك کوملکی وبیون باغی وپالطولیدر .

ترجمهٔ قرآن بحثنه کلنجه قرآن عظیم الشانك موجود ترجمه لری مطلوبه کفایت ایده میه جکلری کبی بروجه مطلوب ترجمه دخی محاله قریبدراولسه اولسه مختصر تفسیر ترجمه سی مطلوبه توافق ایده بیلورکه تفسیرسز قرآندن اجانب دکل آ اولوراولمز اسلام بیله مقاصد قرآنیه یی تمامیله اکلایه مز .

*

* *

« استبشار » سرنامه‌سی التنده یازمقده اولد‌یغمز اشبو مقاله‌ٔ مفصله ومتسلسله‌نك زمینی تشکیل ایدن معلوماته دفعة دسترس اولمش بولنسه ایدك مقاله‌مزك تقسیماتی دها منتظم اوله‌رق بناء علیه اول سویلنه‌جك شیلرك صکره‌یه قالمسی وتأخیری لازم کلن بعض ماده‌لرك اول سویلنمسی کبی بردرجه‌یه قدر مکملیت انتظامه مانع اولان حاللر وقوعه کلمز ایدی . لکن معلومات مذکوره‌یه پیدرپی دسترس اولیشمز یعنی مقاله‌مزك برقسمی یازلدقدن صکره اخبار جدیده‌یه نائل اولمقده بولنیشمز مقاله‌مزده برتألیف منتظمه لایق حسن ترتیب بولنه‌مامسندن طولایی البته بزی معذور کوسترر . بومسئله عالم کونده هنوز یکی حادث پك تازه‌احوالدن اولمسیله بربافقه کوره مباحثك شویله کلیشی کوزل دیزیلوب یازیلی ویرمسنده دخی کنندینه مخصوص برلطافت بولنه‌جغنی وبولندیغنی ارباب دقت تقدیردن کیرو طورمزلر .

ایمدی الك صکره امریقادن آلدیغمز معلوماته وسون غزته‌سندن مقطوع اوله‌رق بزه کوندریلن پارچه‌لر محتویاتنه کوره مهتدی محمد الکساندر

روسل وەب هندستانك بومبای وحیدر آباد
ولاهور وسائر بلاد جسیمه‌سنده کشت وکذارینی
اکمال واورالرده‌کی اهالئ مسلمه ایله‌ینه اورالرده
پیدا اولان پروتستانلره ایراد ایلیه‌جکی مقالاتی
اتیان واتمام ایتدکدن صکره آمریقایه مرور ایدرك
نویورقه واصل اولمش واوراده اك اخص احبا.
سندن ووقتیله سیام آمریقا قونسلوسی اوله‌رق
ممالك شرقیهٔ اسلامیه‌یی‌ده بالتتبع دین مبین اسلامه
میل وانجذاب اصحابندن بولنان میرالای « داویدب
سیکل » ایله ملاقات ایلشدر. آمریقا اهالیسی
میاننده نشر اسلامیت آرزوسنی میرالای مومی الیه
بیان ایلدکده محمد وەب افندی دوستی طرفندن
بالطبع تقویهٔ امیده مدار اوله‌بیله‌جك برجوابه
نائل اوله‌مامش ایسه‌ده غیرتلی مهتدینك اصل
رجاسی نویورقده اهالی‌یه ایلك وی‌ره‌جکی قونفرانسی
میرالای مومی الیه نامنه وینه انك خانه‌سنده
ویرمك واهالئ بلده‌یه انك طرفندن پره‌زانته
« تقدیم وتوصیه » اولنمق صورتندن عبارت
بولنمسیله داویدب سیکل طرفندن بورجاسی قبول
اولنمشدر.

بوصورتله وقوعه کلن تهيات متقدمه اوزرينه مهتدى محمد وەب افندينـك نويورقده و يرديكى ايلك قونفرانسك زمانى سون غزتەسنك مقطوـ عاتنده « دون اقشام » ديه تعيين اولنمش ايسەده مقطوعات مذکوره اوزرنده تاريخ بولنمـديغندن بودون اقشامك هانکى دون اقشام اولديغى معـ التأسف تحقق ايدەمامشدر . زيرا يکى دنياده اسلامه ايلك دعوتك هانکى تاريخده وقوعه کلديکى مسئلەسى بزجه البته اهميت ويريله جك مسائلدندر . شوقدرکه امريقادن بزه بوخبرلرى ومقطوعاتى کوندرن مخبرك تحريراتى « فى ۷ مارت سنه ۱۸۹۳ » ديه مورخ اولـديغندن ايلك قونفرانسـك دخى تاريخ مذـ کـوردن برقاچ کون اول وقوعه کلمش اولەجغى استخراج اولنەبيلور .

سون غزتەسنك روايتنه کوره ميرالاى داويدب سيکل شو ايلك قونفرانسه ينه کندى احباسندن ومعلومات وافکار عميقه اصحـابندن بعض ذواتى صورت مخصوصەده دعوت ايتمکله برابر صـالوـ نلرينى عموم ايچون دخى آچيق بولنديرمش اولدـ يغندن طلبهٔ علومدن وغزته محررلرندن دخى برچوق

ذوات اشبو ایلك قونفرانسده حاضر بولنمشلردر.
فقط ینه سون غزته سنك افهام ایلدیکی وجهله
ذوات مجتمعه کویا برانسان عرب قیافتنه کیرمینجه
مسلمان اوله مز ایمش کبی برظن واعتقاد ایله
قارشولرینه عرب قیافتنده برآدم چیقه جغنه منتظر
ایکن برده سیاه پانتالون وفراق وبیاض بیون
باغی والدیوه ن ایله سواره « مسامره » قیافتنی
لابس برآدم چیقی ویرنجه دوچار حیرت اولمشلردر.
بوحیرت سون غزته سنك بوفقره یی یازان محررینه ده
کلمش اولملی که کیفیتك بوجهتنی :

« خرستیانلره دین مبین اسلامی قبول ایتدیرمك
آرزوسنده بولنان برکمسه نك سواره البسه سیله
نویورق صالونلرینك برینده برچوق سامعین
حضورنده دین اسلامی تلقین ایتدیکنی کورمك
وایشتمك نادراً واقع اولور برشیدر. محمدالکساندر
روسل وه بی عرب البسه سنده کورمك امیدنده
بولنانلرك امیدلری بوشه چیقمشدر »

سوزلریله یازمشدر. بز آمریقا اهالیسنك
بویله برانتظار غریبده بولنمسنی استغرابه لزوم
کورمیز. زیرا کندیلری حضرت سعدی شیرا-

زینك سوزینی جزؤئیجه تعدیل ایله : « اسلام سیرت باش وکلاه تتری پوش » حکمندن بالطبع غافلدرلر. محمد وهب افندینك بوقونفرانسده مسامره قیافتیله اثبات وجود ایتمش اولمسی ایسه تمامیله تصویب وتحسین ایلرز. زیرا فاضل مومی الیه بوحرکتیله اثبات ایلشدرکه قیافت معلومهٔ متمدنه‌لرینی لابس برخلق ایچنده عرب قیافتلی برآدم بولنمق نظر تعجب واستغرابی نه‌قدر جالب ایسه ممالك نصرانیه‌یه اسلامیتك قصد دخولنی کورمك دخی اوقدر شایستهٔ استغراب واستبعاددر افکارنده آدم وار ایسه « نصلکه همان هرکس بوافکارده‌در » بونلرك شوظنلری نابجا اولوب اسلامیت بالعکس مدنیت حاضره‌نزیله مترقی ومتمدن برخلق ایچنه ایشته اومسامره قیافتنی لابس آدم کبی همان هیچده یبانجی اولمیه‌رق کیره‌بیلور. واقعا بوحقیقت دها شمدیدن تقدیر اولنه‌مز. زیرا ملل واقوام مترقیه ومتمدنه‌یه : « بوترقیات تابع اولدیغکز دیانتك تشویقیله وقوعه‌کلمامشدر. بلکه انك استکراهیله وحتی ترقیاتمز کوره‌یی مستلزم اولان بدایع موجدلری علیهنده معامله‌

شديدهٔ زجريه ومانعه‌سنه رغماً وقوعه كلمشدر .
اسلاميت ايسه بالعكس ترقيات مذكوره‌يي وبوندن
صكره دها ايلروسنی‌ده توصيه وتشويق وامر
ايليور » دنيله‌جك اولسه بوسوزه بيله اينانمامق
درجه‌سنده حقايق اسلاميه‌دن بی‌خبردرلر . اما
ايلروده پيدرپی حقايق مذكوره‌يه كسب وقوف
ايدرلر ايسه كنديلر ينه‌ده قناعت تامه كله‌جكنه
اصلا شبهه ايديله‌من .

*
* *

مهتدی محمد وب افنديننك غايت حزم وتمكين
صاحبی بر آدم اولديغی وامور متشبثه‌سنده توفيقات
صمدانيه‌يه استناد ايله غايت آهسته واحتياطلی
طورانه‌رق اويله درونی تهيجات ايله استعجالاتده
بولنمديغی امريقادن بزه بوخبرلری كوندرن ذات
اخبار وتأمين ايليوركه شمدی‌يه‌قدر مطلع اولديغمز
احوال وحركاتی دخی واقعا بوصورتی ايد
ايلكده‌در . حالبوكه موی اليهك شمدی‌يه‌قدر استخبار
ايلديكمز حال وحركتی يالكز هندستان طرفلر-
نده‌كی كشت وكذارلريدر . امريقايه كچدكدن صكره .

ایلك قونفرانسنده کوستردیکی طور ایسه دها زیاده احتیاطکارانه‌در . واقعا سون غزته‌سی‌مومی الیهك بوقونفرانسده ایراد ایلدیکی مقاله‌یی عیناً درج ونشر ایتمیور ایسه‌ده ادخال ایلدیکی پارچه‌لر دخی بزه بو احتیاطکارلغنی اثباته کفایت ایلیور . ازجمله فاضل مهتدینك شو سوزلری سویلمش اولدیغنی بیلدیریورکه :

« واقعا مسلمانلر حق تعالی حضرتلرینك غیب وشهاده‌یی عالم وهر مراد ایلدیکنی فاعل اولدیغنه ایمان تام ایله اینانه‌رق کون ومکان عالمنده جریان ایلیان وقوعاتی تبدیل وتغییر دخی ید قدرت ومشیت الهیه‌سنده اولدیغنی مؤمن ایسه‌لرده قضا وقدره بو یولده‌کی ایمانلری اویله هر ایشلرینی بر طور بی‌قیدانه ایله براقه‌رق هر شیئی همان جناب حقدن بکله‌مك درجه‌سنه وارمز . امور وخصوص دنیویه‌لرنجه کندیلری صرف مساعی مقدوره ایلیه‌رك بوندن صکره اوایشلرنده موفقیت تامه حصولنی عنایت الهیه‌دن بکلرلر . اخلاق وعادات اسلامیه‌دن هنوز برایجه اکلایه‌مدیغمز شی یالکز تعدد زوجات مسئله‌سیدر . واقعا بر آدمك ایلك

زوجه‌سندن صکره‌کی زوجه‌سی ویاخود زوجه‌لری
ایله اولان مناسباتی بر درجه‌یه قدر لفظی مراد
برشی حکمنده اولمق طبیعیدر . صاحب سعادت
نبی ذیشان افندمز حضرتلرینک تعدد زوجاته
مبادئ رسالتلرنده رغبت بیورمدقلری ویالکز
ایلك زوجهٔ مکرمه‌لری اولان حضرت خدیجة
الکبری ایله اکتفا بیوردقلری ومشارالیهادن صکره
دخی ام المؤمنین حضرت عایشة الصدیقه زوجهٔ
کبری مرتبه‌سنی بولوب مشارالیها حضرتلرندن
ماعدا اصلا یالکز برایکی زوجه ایله اکتفا ایلدکلری
کلری وامهات مؤمنین اولان زوجات سائرهٔ
نبویه ایسه هر بری برکونه سبب وحکمت اوزرینه
داخل حرمسرای رسالتپناهی اولمش بولندقلری
بشقه بشقه نظر دقت وانتباهی دعوت ایلیه‌جك
خصوصاتدرلر . کثرت زوجاتك صکره‌لری ممالك
اسلامیه‌ده پیدا ایتمش اولدیغی حال وصورتی
شمدیکی مدنیت غربیه‌مز اربابنه قبول ایتدیرمك
ممکناتدن دکلدر . زیرا عادت مذکوره‌نك
اوحال وهیئتی ایله قبول ایتدیرلمسنده مضرتیله
درکار اولوب اساسنده‌کی منافع ومحسناتی اقتطاف

ایچون ایسه صوك درجه‌یه قدر صورت مدبرانه وحکیمانه‌ده طورانمق لازم کلور .

دین مبین اسلامك الك بیوك حسنی الك مهم فائده‌سی سالکلرینك قناعت وپرهیزکارلغیدر . مسلمان هیچ بر وقت شراب ایچمز . امر طهارت ونظافته رعایتی زیاده‌در . دائما عبادات وطاعات ایله اشتغاله مجبوردر . مسلمان کونده بش وقت نماز ادا ایدر وهر دفعه‌سنده آبدستنی تجدید ایدر . نسوان اسلامیه‌نك حقوقی برانکلیز ویا آمریقان قادیننك حقوقندن دها زیاده محافظه اولنمشدر . بین الاسلام فحشیات همان مجهول اولدیغندن زوجلرینه خیانت ایدن قادینلر ویاخود زوجه‌لرینه خائن اولان ارککلر یوق کبیدر . یالکز هندستانده انکلتره حکومتی کندی عساکری بیننده بو فنالغك منع وازاله‌سی دوچار مسامحه ایلدیکی جهتله بو قاعدهٔ اساسیه بوزلمشدر . اسلامیتده رؤسای روحانیه بولنمدیغندن هیچ کیمسه‌یه ظنون باطله امر اولنماز وظنون مذ- کوره‌ده دوام ایچون تشویق ایدلمز . سن لوئی راهبلرندن بریسی بکا دیمش ایدی که : « خلقه

تعليم ايلديكم شيلرك برطاقم ظنون وعقايد باطله دن
اولدقلرينی بيلور ايسه مده اللی بش ياشمده اولديغم
حالده بتون عمرمی كليسا علوم واموری‌نك تعليم
وتدريسنه حصر ايتمش وبشقه يولده تدارك اسباب
معيشته غير مقتدر بولنمش اولديغمدن بوصورتله
حركتده دوام ضروريدر ٭ مسلمانلرك محاربه‌يه
ميال فرق مذهبيه‌لری يوقدر . امور اخرويه‌جه
اولديغی كبی امور دنيويه‌جه دخی فوق الغايه
توقير وتعظيم ايتدكلری قرأن كريمك احكام
جليله‌سنه تابعدرلر . بوقرأن كريم منزل ومطهر
بركتاب جليل القدر اولوب درونده مغاير عقل
وحكمت برسوز بولنه‌مز . الده موجود انجيللر
ايسه برطاقم مالا يعنی سوزلر ايله مالامالدر . بو نقطهٔ
نظرجه شمدی‌يه قدر تأليف وطبع ايديلان
كتابلرك ايچنده انجيل قدر بياغی بركتاب يوقدر .
يتم ايكی كوچوك كريمه‌م واردركه ممكن اوله‌بيلور
ايسه كنديلرينه انجيل كوسترميه‌جكم . خرستيان
مذهبی خرستيانلرجه پاره قزانمق مطلبنك فوقنده
بركونه حرص وامل توليد ايده‌ميور . بومذ-
هبده انسانك آرزو وتمنی ايلديكی شی هيئت

اجتماعیه‌جه ترقی وکسب ثروت وساماندن عبارت.
کبی کورونیور • حالبوکه دین مبین اسلام
بونلردن دها عالی فکرلره مستنددر • بو دین.
نظرنده هرکس بیننده مساوات واردر • اسلامیتك
شرطی وحدانیت جناب کبریایی وحضرت رسول.
خدانك رسالتنی قلباً تصدیق ودیل ایله اقراردن
عبارتدر »

مدنیت غربیه اربابنك اسلامیت حقنده نه کبی
ظنلرده بولندقلرینی بیلنلر مهتدی فاضلك یوقاروده‌کی
مقاله‌سنی تشکیل ایلیان فقرانك هربری مدنیت
غربیه اربابی طرفندن ایراد اولنمش کبی تقدیر
اولنان بر رسؤاله جواب اولدیغنی فهم وادراك ایدرلر.
احتمالکه بوسؤاللر شوایلك قونفرانسده ایراد
دخی اولنمشلردر • زیرا اوجله دخی دنیلدیکی
وجهله بالایه نقل اولنان سوزلر محمد ودب افند-
ینك قونفرانسده سویلمش اولدیغی سوزلرك
تمامی دکلدرلر • بوایسه سوزلرك باشلانغجندن ده
منفهم وثابت اولور • اویله یا ! هندستانی جولانه

ایدرك حقایق اسلامیه‌یه کسب وقوف‌دن صکرا آمریقایه
کلوب اسلامیتی نشر ایده‌جکی کندیسندن اول
« سون » غزته‌سنه (بزه یالکز بوغزته‌نك
پارچه‌لری کلکده اولوب بویله مهم برماده ایسه
یالکز برغزته‌یه یازیله‌میه‌رق مطبوعات سائره‌یه‌ده
انتقال ایده‌جکندن دنیله بیلورکه) وحتی سائر
برچوق غزته‌لره درج واعلان اولنان برذات
نویورقده میرالای داوید سیکل خانه‌سنده ایلك
ویردیکی قونفرانسده بوتحقیق وتشابق اوزرینه
سرد مقدمات ایتکسزین مطلبدن برنبذه دیمك
اولدرق یالکز شو یوقاروکی سوزلری سویله‌یی
ویرمکه باشلارمی ؟ هرنه‌حال ایسه بوسوزلرك
هربری برسؤال مقدره جواب اولدقلرینی
اخطار ایدەمم ده سوزلرك ماهیتنده‌کی قوت ومتانتی‌ده
تقدیره مدار اولق اوزره اسئلهٔ مذکوره‌یی
برآزده ایضاحه کیریشه‌یم :

اسلامیته دائر ناقص معلومات آلمش بولنان
آوروپالیلر اهل اسلامك هرنفسده یاد اسم جلال
ایله امور وخصوصات دنیویه‌لرنجه توفیقات
سبحانیه‌یه توکل تام کوسترملرندن طولایی ظن

ایدرلرکه مسلمان اولانلر هیچ برایش کورمیوب
قوت لایموته مسکنینانه قناعتله هرشیء یالکز
حق تعالیدن بکلرلر . ایشته قضا وقدره ایمان
ایله برابر اهل اسلامك صرف مساعیء مقدورده
مجبوریتلرینی بیان ایتمسی بوظنه قارشو برجواب
صوابدر ٠ حالبوکه بوبابده اصل جواب
باصوابی تاریخه حواله ایتملیدر ٠ اهل اسلامك
ولهبخشای اتلام مورخین اولان مساعیء عسکریه
سندنده صرف نظر ایدهلم ٠ زیرا آوروپالیلر
مساعیء مذکورهیی حکمت اسلامیهیه مطلوب
ومقصود اولمیان برطاقم آمال وامانی‌یه اسناد
ایدرلر فقط اهل اسلامك علوم وصنایعه
اولان مساعیء خدمتکارانهسنی نصل رد ایده‌
بیلورلر ؟ علوم ریاضیه وطبیعیه وحکمیهنك
وصنایع عادیه ونفیسهنك یونان وروماليلردن
عربلره صورت ودرجهٔ انتقالی تاریخك معلومی
اولدیغی کبی عربلرك بونلری نهقدر ترقی ایتدیر‌
دکلری دخی معلومدر ٠ هم ینه آوروپا تاریخی
نظرنده معلومدر ٠ حتی معلوم اولان قسمیده
یالکز بردرجهسیدر ٠ درجهٔ تامهسی هنوز

معلوم دکلدر . عربلرك عجملرك ترکلرك ادبیات شرقیه‌یه وفقهیات اسلامیه‌یه اولان خدمتلری هنوز تمامیله آوروپا وامریقانك واصل نظرکاه اطلاعی اولمامشدر . بوهمت مستشرقلره قالمشدر . انلر اعاظم مشاهیر اسلامك آثارینی تتبع ایلدکجه مطلبك تمامنی ده آوروپایه اکلاته‌جقلردر . ای بوقدر فعال ساعی غیور اولان برخلقی احکام دینیه‌لری حسابیله عاطل ومسکین وعباسی باشنه چکوب اویومقدن بشته برشیئه یاراماز بیقیدلردر دیه حکم ایتمك روامیدر ؟ اسلاف اسلامك بومأثر مساعیسنی هنوز بحق تقدیر ایده‌میان آوروپا ـ لیلر وآمریقالیلر شمدیکی احوالی یعنی معاصرین اهل اسلامك ثمرات مساعیسنی دخی کورمامشلر خبر آلمامشلردر . سنین اخیره ایچنده اقلام اسلامیه‌نك میدانه قویدیغی آثار جدیده‌یی بوعبد عاجز مستشرقین قونغره‌سنده اخبار ایلدیکم زمان اوقدر شاشمشلردرکه اکر آثار جدیده‌نك باشلیجه ـ لرندن یدی سکز یوز پارچه مؤلفاتی ده کوتوروب اهدا ایتمامش اولسه‌ایدم سویلدیکم سوزی مبالغه‌یه وبلکه‌ده تفاخر کاذبانه‌یه حمل ایده‌جکلر ایدی .

ایشـتدیکمه کوره بکا واقع اولان حال عینیـله
دوقتور خلقی بکه‌ده واقع اولمش . اخیراً مأمور
اولدیغی طبیه قونغره‌سنده برظن عجیبه مقـابل
کلمش . کویا بزده مقدملری برمکتب طبیه بولنه‌رق
اوروپالی معلملر واسطه‌سیله تك توك اطبا یتشدیریله
بیلمش ایسـه‌ده صکره‌لری علوم طبیه‌یی لسـان
عثمانی‌یه نقل ایده‌جکز دیه مکتبی‌ده محو ایلد
یکمزدن اکر آوروپادن وباخصوص یونانستاندن
اطبا کلیه‌جك اولور ایسه حکیمسز قاله‌جق ایمشز .
بوظنه مقابل خلقی بك کتب طبیه‌مزدن وطنی اولان
نشریات موقوته ومنتظمه‌مزدن نمونه‌لر کوستره‌رك
اثبات ایلمش که اسکی مکتب طبیهٔ عسکریه‌مز موجود
اوله‌رق اردولرمزه کافی اطبای منتظمه یتشدیر
دکدن ماعدا برده مکتب طبیهٔ ملکیه‌مز بولنوب
دوائر بلدیه طبابتنه وارنجه‌یه قدر حکیملر چیقار
مقده‌یز . واقعا آوروپادن دخی مشـاهیر اطبا
کلیکده ایسه‌ده انلر ایله‌ده بالامتزاج صحت وسلامت
عمومیه‌یه چالشمقده‌یز . ایشته کرك اوائلمز وکرك
اواخرمز حقنده ملل مترقیه ومتمدنه‌نك نقصانی
معلوماتی حسبیله علیهمزده عجیب وغریب حکملر

ویرلسی هرنقدر بزی محزون ایدر ایسه‌ده بعدما پیدرپی اوخطالرك تصحیح اولنمسی ده امیدلرمزی آرتدیرر .

محمد وب افندینك یوقاروده مندرج اولان مقاله‌سی پارچه‌لرندن ایکنجی فقره‌ده ینه تعدد زوجاتدن بحث اولنمش . بوندن اول دخی صره دوشه‌رك بوکا دائر برقاچ سوز سویلمش ایسه‌ك ده مهتدیٔ فاضلك « برآدمك ایلك زوجه‌سندن صکره‌کی زوجه ویازوجاتی مناسبات زوجیه‌جه ایلکنه متناسب اوله‌مز . اوزوجیت لفظی مراد برشیدر » طرزنده‌کی سوزلری بزجه وهلةً موجب تعجب اوله‌جغندن کندیمزدن بوتعجبی دفعه‌مدار اولمق ایچون بونقطه‌یی‌ده برآز ایضاح ایتلی‌یز .

وقتیله غزته‌لره اوزون اوزادی‌یه یازلمش اولدیغی وجهله آمریقاده مورمون مذهبی نامنده یکی برمذهب چیقمش ایدی‌که مذهب مذکور اربابی تعدد زوجاتی‌ده قبول ایدرك عادت محلیه‌یه بویله آچیقدن آچیغه طوغریدن طوغری‌یه مخالفتلرندن ناشی برچوق مشکلاته تحقیراته تنکیلاته اوغرادقدن صکره نفوسلری یوزبیکلر درجه‌سنه

واردیغی جهتله برآز کندیلرینی قورتاره‌بیلشلر ایدی . وحدت زوجه ایله کثرت زوجات اره‌سنده‌کی محسنات فرقنی خرستیانلر ایله مورمونلرك بومناسبتله ایقاع ایلدکلری مناظرهٔ قلمیه درجه‌سنده وضوح ایله محاکمه ایتمك هیچ برکیمسه‌یه میسر اوله‌مز . بونکله برابر نهایتلرنده امریقا قانون عمومیسی نظرنده برآدمك اصل زوجه‌سی ایلك زوجه‌سی اولمق اوزره طانه‌رق دیکرلری برنوع مستفرشه حکمنده تلقی اولنمق اوزره ایشی پاموق ایپلکیله اولسون باغلایی ویرمشلر ایدی . دها صکره‌لری یعنی کچن سنه‌لر او پاموق ایپلکی ده قوپارلمشدر . اما تعدد زوجاتك لهنه‌دکل علیهنه اوله‌رق قوپارلمشدر . ایشته محمود وب افندینك اصل اهمیتی ایلك زوجه‌یه ویره‌رك دیکرلرینك لفظی مراد برزوجیتده بولندیغی طبیعی کورمسی ده شو مسئلهٔ مورمونیه‌یه اشارتدر وبوندن طولایی معذور کوریلور .

یوقسه شریعت غرای احمدیه‌جه حقوق زوجیت نقطهٔ نظرندن ایلکك صوکلردن هیچ برفرقی اولمدیغی جمله‌یه معلومدر . هادیٔ امم صلی الله

علیه‌وسلم افندمز حضرتلرینك اولا یالکز خدیجة الکبری ایله بالا کتفا وصکره‌لری دیکر امهات مؤمنین ایله ازدواجلری حقنده مهتدی فاضلك سویلدیکی سوزلر حقایق اسلامیه ودقایق سیر احمدیه‌یه واقف اولان برخلق اچنده سویلنمش اولسه اثبات مدعایه کافی کوریلور ایدیسه‌ده نه‌چاره‌که هیئت مستمعه‌نك بوبابده معلوماتلری محدود وناقصدر . بیللی‌که امهات مؤمنینك کثرتی اویله مدنیت غربیه اربابنك ظنلری وجهله یالکز ارزوی رسالتپناهی‌یه مبتنی دکلدر . امهات مؤمنینك شرفی اول قدر بیوك ایدی‌که مخدراتدن برذات شریفه‌یه شرف فراش نبوی ایله مشرفیت نعمتی تبشیر اولندقده سونجندن دوچار مرك شادی اولمشدر . زوجیت احمدیه شرفنی حائز اولانلرك کافه‌سنه شرف دخول پیغمبری دخی منضم اولمامشدر . یالکز نکاح ایله اکتفا ایدیلانلری ده‌واردر . بوبرمسئله دقیقه‌درکه اویله ازبردن زمین مناظره تشکیل ایده‌مز . عمیقاً تتبع ایستر . نقصان معلومات ایله ایدیلان مناظراتدن هیچ برنتیجهٔ حسنه چیقه‌مز . بورالرینی مهتدی فاضلك کوزل اشارت ایتمشدر . هله تعدد زوجات

قواعد اساسیه‌سنك بالاخره دوچار ایدلدیکی تغیراتی‌ده کوزل ایضاح ایتمیورمشدر . محمد وهب افندینك دیدیکی کبی صورت مدبرانه و حکیمانه‌ده طورانمق شرطیله کثرت زوجاتك اساسنده‌کی منافع و حسنات هیچ بر وقتده انکار اولنه‌مز .

نسوان اسلامیه‌نك حقوقی انکلیز و یا آمریقان نسوانك حقوقندن دها زیاده محفوظ اولدیغی حقنده سویلدیکی سوزی محمد وهب افندی شرح و ایضاح ایتمامشدر . بو ایسه الك مهم بر ماده‌در . آوروپا و آمریقا عادتا علی‌العموم ظن ایدرلرکه بزده قادین دنیلان شی ارککك استثماری ایچون برکل مشابه‌سنده‌در . اندن بشقه هیچ بر حکمی یوقدر . برکره صولدیمی کل پژمرده‌یه نه‌معامله اولنور ایسه قادینه دخی او معامله ایدیلور . ارکك آنك زوجی یعنی اشی یاری یاوری جانانی اولمیوب بلکه صاحبی و مالکیدر . حقوق مدنیه‌سی یوقدر . حتی کویا نظر اسلامده قادین جنته‌ده کیرمیه‌جك دیه معتقد اولدیغی ظنه‌قدر ده‌وارررلر . استوقهولم قونغره‌سنده دیلم دوندیکی قدر بو ظن علیهنده بر مقاله ایراد ایلمش ایدم‌که « جولان »

تام سیاحتنامه‌مده‌عیناً مندرج اولدیغی کبی انکلیز
وعرب مطبوعاتنه‌ده خلاصة ترجمه اولنمش ایدی.
بوبابده سوزك بندن دها اعلاسنی کریمهٔ معنویه‌م
جودت پاشا زاده عفتلو فاطمه علیه خانم افندی
حضرتلری نسوان اسلام حقنده‌کی مسامراتنامه‌سنده
سویلمشدر. اوده اوقونور ایسه بر مخدرهٔ مسلمه‌نك
شانی حقوق مدنیه‌سی هرشیئ دیکرلرینه نسبتله
نه‌قدر محفوظ اولدیغی بحق تبین ایدرك بو بحثی
دها زیاده اوزاتمغه لزوم قالمز.

اسلامك پرهیزکارلغنه شرب خمر وفحشدن
برائتنه وامر نظافت وطهارته رعایتنه وسائره‌یه
دائر مهتدی محمدو ب افندینك سویلدیکی سوزلرده
نظر واردر. مطلوب اولان شی حق وصواب
اولدیغنه کوره مجرد مناظره‌یی قزانه‌جغم دیه هیچ
برمسئله‌ده افراطه‌ده تفریطه‌ده چیقیلوب ایتمك
جائز کوریلمامليدر. بونظرك منظورهسی مهتدیٔ
فاضلك «یالکز هندستانده انکلتره حکومتی کندی
عساکری بیننده رذالت فحشك منع وازاله‌سنی
دوچار مسامحه ایلدیکی جهتله بوقاعدهٔ اساسیه
بوزلمشدر دیه‌سویلدیکی سوزدر. بوبوزغونلق

ایسه وا اسفا که هندستانه‌ده مخصوص دکلدر .
تحتنده مدنیت غربیه مستتر اولان شابقه‌لر نره‌لره
کیرر ایسه اورالرده عصمت اسلامیه‌نك آزچوق
متزلزل اولدیغی کورلمکده‌در . بوده‌ا کثریتله ساحل
و تجارتکاه اولان یرلره مخصوصدر . اناطولی ایچلری
کبی یرلر واقعا ایلك حال معصومیتده‌درلر . فقط
تجارت بندری اولان یرلره رؤس متشبقه کیره‌رك
وانلر ایله برابر برچوق قاریلری دخی کله‌رك
مسکرات کونا کون میدانه چیقار . بونلر اولا
یالکز کندیلرینه مخصوص اولدیغی جهتله نائل
مسامحه اولورلر ایسه‌ده یواش یواش اسلامك
کنجلری دخی مبتلای هوا وهوس اوله‌رق
اورالرده اوکوندکلرینی بردرجه‌یه قدر محافل
اسلامیه‌یه‌ده جلب وادخال ایدرلر . بوبویله‌در !
بونی انکار ایتمك اثر تعصبدر . بالعکس مدنیت
غربیه‌نك شو یولده‌کی فلاکتی یالکز کندیلرینی
تحدید ایتکله قالمیوب بلاسنی بزه قدر تعمیم
ایلکده بولندیغنی برلسان تظلم ایله اعتراف ایتملی‌یزکه
بلانك درجه‌سنی دها زیاده تقدیر ایلسونلر .
کندیلرینی‌ده بشته‌لرینی‌ده قورتارمق لزومنی ! کا

كوره تسليم ايلسونلر . بزجه جاى تسليت يكانه
بواخلاق بوزوقلغنك يالكزپك آز كنجلرده بولنمسى
وانلرك ده يالكز كنجلكلرينه مخصوص ومنحصر
قالمسيدر . بزده يكرمى بش نهايت اوتوز ياشلرندن
صكره‌يه قالميان واك چوغى اون سكزدن يكرمى
بش ياشنه قدر وقوعه كلان ازدواجلر بعض
كنجلرده‌كى بوفنالقلرى ده فى الحال اصلاح ايدرلر .
آوروپانك « ويبوده بوشه » يعنى « اختيار
چاپقين » ديدكارى آدملردن بزده حد اولسون
هيچ يوقدر . اوراده سرقليلرى قولوبلرى
طولديران بوخذله ممالك اسلاميه‌نك هيچ برطرفنده
كورلمز . مقدارلرى حقيقة پك آز اولان بعض
كنجلر مدنيت غربيه‌دن الدقلرى بوفنا درسلرى
پك چابوق ترك ايدرك بالتأهل انكليزلرك « هوم
لايف » تعبير حسنيله يادايلدكلرى معيشت بيتيه‌يه
رجعت ودها هنوز سنلرى مساعد ايكن اولاد
وعياللرى ايله حسن معيشت ايدرلر . اويله اوتوز
بش قرق ياشلرينه قدر اركككلرينك اصل دور
اقتدارينى اسرافات سفيهانه‌ده كچيردكدن وارتق
دوچار ضعف وناتوانى اولدقدن صكره بالتأهل

بو حالده‌ده خانه‌جكی داخلنده و شمینه‌جكی اوكنده
ذوق وصفا بوله‌میه‌رق ینـه قولوبلره سرقلیلره
طاشینان وخانه‌سنده‌كی زمان نوم وسباتی‌ده‌زوجه‌
لرینك دائره‌لرندن بشقه اولان كندی‌دائره‌لرنده
كچیرن بیچاره‌لر ممالك اسلامیه‌ده حقیقة هیچ یوقدر .
نظافت مسئله‌سنده‌ده‌نظر واردر . معلومدركه
نظافت ایكی درلودر . بریسی نظافت ذاتیه ودیكری
نظافت مدنیه‌در . برخلقك شوایكی نوع نظافتدن
بریسنده مكمل اولدیغی حالده دیكرنده اوله‌مامسی
صـاحب فكر ونظر اولان مدققی تغلیط ایده‌
مامليدر . فرانسـه ارباب قلمنـدن اولوب بوندن
قرق سـنه قدر مقدم استانبوله كلمش و« قونستا‌
نتینوپل » نامیله برده كتـاب یازمش بولنـان
ته‌اوفیـل غوتیـه بوحقیقته جمله‌دن زیاده واقف‌
اولمش ومدنیت شرقیه‌واسلامیه حقنده بشقه‌لرندن
دها طوغری حكملری كندیسی ویرمشدر . بركون
بریـاده قایغـه بنمش . قایقجینك اداره بزندن
كوملكنی وپاتسقه‌دن قوجه‌مان شالوارینی وفسنی
اوقدر تمیز بولمشكه آوروپاجه بویولده‌كی ارباب
مساعینك هیچ بریسنی بوقدر تمیز بوله‌مامش . هله

قوللری کوکسی باجاقلری آیاقلری چیرچپلاق اولان بو
قایقجینک وجودنده‌کی طهارت و نظافتی کندی
نظافت شخصیه‌سنه بیله فائق کورمش . اویله یا !
کونشه قارشو کوره‌ك چکه‌رك تره‌دیکی حالده
طبعه کران کله‌جك هیچ بر ترقوقیسی حس اولنمیان
بو آدمك بالخاصه آیاقلرنده‌کی تمیزلکی اولور اولمز
کبار غربیه‌ده بیله بوله‌مز ایسه معذور کورلمزمی؟
محرر مشارالیه حکم ایدییورکه قایقجینك بو نظافتی
اهل اسلامك هر اقتضا ایتدکجه استحمام ایتمسی
وکونده بش دفعه آبدست آلمسی والبسه‌سی پاك
اولدقجه نماز قیلمامسی مجبوریتلرینك ثمره‌سیدر .
هم ده اویله‌در . بونی بویله یازدقدن صکره برده
استانبول سوقاقلرینك نظافت بلدیه‌دن محرومیتنی ده
یازییور . نصل‌که استانبوله کلان سائر آوروپالیلر
یالکز بو نظافت مدنیه‌دن محرومیتمزه نصب نظر
دقت ایلیه‌رك شدیداً بزی مؤاخذه ایلیورلر .
ایمدی نظر حکمتنده نه‌مهتدی محمد وهب کبی
یالکز نظافت مذهبیهٔ شخصیه وبیتیه‌مزی ونه‌ده
سیاحین شرقیه کبی یالکز عدم نظافت بلدیه‌مزی
کوروب کوسترمیه‌رك هرجهته عطف لحاظهٔ

حکمت اولنور ایسه حقیقت دخی اوزمان واوصو-
رتله میدانه چیقار ٠

اسلامیتده رؤسای روحانیه بولنمامسی انسانیت
و حکمت نقطهٔ نظرندن ادیان سائره یه نصل غبطه
فرما برنعمت اولدیغنی « مدافعه » نام اثرمزده
تفصیل ایتمش اولدیغمزدن بوراده تکرارینه هیچ
لزوم یوقدر ٠

مسلمانلرده محاربه یه میال فرق مذهبیه بولنمدیغی
سوزینی فاضل مهتدی هیچ ایضاح ایتمیور ٠
برکره جنك صلح احقاق حق کبی مسائل سیاسیه ده
اسلامجه فرقه ومذهب فرقی هیچ یوقدرآ !
چونکه بومسائل نصوص قاطعهٔ قرآنیه ایله حل
وقطع اولنوب بتشدر ٠ ایمدی محاربه حقنده کی
احکام قرآنیه تتبع ایدلمیدرکه تا اسلام عهدینه
کلنجه یه قدر جنك دنیلان شی صرف باربارلقدن
عبارت ایکن شمدیکی محاربات منتظمهٔ مدنیه دن
دها منتظمنك اساسنی ینه قرآن عظیم الشان قویمش
اولدیغی کورلسون ٠ محاربه اهل اسلام ایچون
عبادت عظمادر ٠ « عبادت » دنیلان شیده ایسه
حسن بولنمق اصول دینمزدندر ٠ حسنی اونیان شی

عبادت اولەمز . علمای دین رحمةالله علیهم اجمعین افندیلرمز حضراتی اصول دینده هر شیئی انتقادات شدیده نتیجه‌سیله تحکیم ایتمشلردر . جنکده بنیان رب عزتی تخریب مسئله‌سی بولنەرق بو ایسه حدیث شریف نبوی ایله تقدیح و تقبیح قلنمش اولدیغندن جنکك نەسنده حسن بولندیغی تحریاتی نتیجه‌سنده جهات حسنه‌سی بولنوب بالاثبات قواعد حربیه وضع قلنمشدر . بو جهات حسنه ایسه دفع ظلام کفر والحاد و اعلای کلمة الله ایله عالمده بین الامم صلح وصلاحك تأییدیدر . قصاصده حیات بولندیغی حکم محققهٔ اسلامیه‌دن اولدیغی کبی قتالده دخی دفع فتنه جهتیله صلح بولندیغی « انلر ایله مقاتله ایدکز تا که فتنه‌دن اثر قالمیه » حکم شریفنده اولان آیت کریمه ایله میدانه چیقارلمش بر حقیقت عظمادر . فتنه‌نك قتالدن اشد اولدیغی دخی حضرت قرأن اثبات ایلیور . بونکله برابر قتلده اسرافدن‌ده منع ایدوب اسلامه نه جهتدن ونه قدر تعدی ایدیلور ایسه بزمده اوقدر تعدی ایده‌بیله‌جکمزی واسرا ومغلوبلره رأفتله معامله ایلیه‌جکمزی هپ حضرت قرأن فرمان بیوریور . اسلامك حربه مأموریتی

ایله نصارانك حربدن ممنوعیتی نه دیمك اولدیغنی
مادةً كوروب اكلامق ایچون تاریخدن مثال
ایسترمیسكز ؟ حضرت عمرالفاروقك (رضی الله
تعالی عنه) قدس شریفی فتح ایتمسیله برده اهل
صلیبك مؤخراً قدس شریفی استیلا ایلدیكی زمان
اسلام وخرستیانك مغلوبلره ایتدیكی معامله یی تاریخده
صوركز ! هم ده سه‌زار قانتو كبی اك غیرتلی بر
قاتولیك مورخنه صوركز . آلنه‌جق جواب البته
بزی مفتخر ومناظرمزی منكسر ایلر .

نصرانیتك پاره قزانمقدن عالی بر امل تولید
ایتدیكی وتشویقاتی هیئت اجتماعیه‌جه ترقیدن عبارت
بولندیغی حقنده محمدوهب افندینك سوزلری دها
زیاده شایان تدقیقدر . نصرانیت پاره قزانمغی اوقدر
شدتله توصیه ایدییورمی یا ؟ هیئت اجتماعیه‌جه
ترقی دخی اودرجه‌لرده ملتزم كوریلیورمی ؟ اناجیل
موجوده‌نك قناعت وتوكل وشفقت خصوصنده‌كی
وصایاسی پك بیوك وپك ده ممدوحدر . انجق
وصایای مذكوره یالكز بركفه‌لی میزان حكمنده
قالمشدر . كفهٔ متقابلی یوقدر . بناء علیه انجیل
شریفك احكامنه نظراً انسانلر هیچ چالشمامی

توكل تامده بولنملی اللرنده اولانی ده اخوان دینلریله برابریتلی ایشـك ایلروسنی هیچ ده دوشونمامليدرمه اسلامده ایسه قنـاعت وتوكل وشفقت نصوص صریحه ایله امر اولندقدن صکره بواوامر ترازونك بر کوزینی تشکیل ایدرك دیکر کوزی ده سعی وغیرت وسامان وثروت مقاصدی ایله طولدیریلوب توازن حاصـل ایتدیرلمشدر . فقرای صابرین ایله اغنیای شاکرین مرتبهٔ مقبولیتده اوموز اوپوشورلر . هرنه ایسه ! بوندن مقدم دخی صره سی کلدکجه دنیلدیکی وجهله اخلاق وآدابه تعلق ایدن بومثللو احکام دقیقه تعمیق اولنه رق هر حکمك ماهیتی مبسوطاً میدانه قونلیدرکه مناظرهٔ واقعه دن نتیجهٔ مطلوبه استنتاج ایدیله بیلسون !

*

* *

اشبو قونفرانسده شایان قید وضبط ایکی حال اولمشـدرکه انلردن بریسی عن اصـل شرق ارمنیلرندن اوله رق آمریقاده اجرای طبابت ایتمکده بولنان دوقتور غابریه لیان نامنده برذاتك محمدوب افنـدی یه مقـابل برمقـاله ایراد ایتمش اولمسی وایکنجیسی دخی حضرت عیسی علیه السـلامك

عمرندن اون ایکی سنه‌یی نصل و نره‌ده کچوردیکی خرستیانلرجه معلوم اولمدیغی حالده کندیسنجه معلوم بولندیغنه دائر محمد وب افندی طرفندن برآرەلق ایراد اولان برسوز اوزرینه ژونکرس غزته‌لرندن برینك محررلرندن اولدیغنی بیان ایدرك اورته‌یه فرلایان بردلی قانلینك او معلوماتی کندیسنه اعطاسیچون محمد وب افندیدن رجا ایتمسی قضیه‌سیدر. بو ایکی قضیه‌یی دخی بشقه بشقه نظر تدقیقه چکه‌لم:

سون غزته‌سنك افاده‌سنه کوره دوقتور غابریه‌لیان افندی اسلامیت از هر جهت خرستیانلغك مادوننده بولندیغنه دائر اوزون اوزادی‌یه بر اعتراض سرد ایلمش ایسه‌ده وا اسفا که مذکور غزته بو اعتراضاتی عیناً درج و بیان ایتمیه‌رك یالکز دیانت اسلامیه‌نك مسلمانلری عذاب جهنم ایله اخافه و نعم جنتله اطماع ایلدیکنه یعنی اهالی‌یه برچوجغه ایدیله‌جك معامله‌یی ایفا ایتدیکنه و نصرانیتك ایسه شهوات نفسانیه‌یه مقاومتی امر ایدرك خرستیانلره چوجق معامله‌سی ایتمدیکنه دائر سوزلر سویلمش بولنمسندن عبارت بر خلاصه درمیان ایلشدر.

محمد وهب افندی بو اعتراضاته مقابله‌ده بولنمش ایسه‌ده سون غزته‌سی انك مقابله‌سنی دخی عیناً نشر ایتمیه‌رك یالکز :

« قرآن کریم دقتله قرائت اولنور ایسه ایولکه ایولکله مقابله اولنمسنی هم ده براجر ومکافات امیدیله دکل مجرد مروت انسانیه‌یه موافق برفعل حسن اولمق اوزره توصیه ایدلدیکی کوریلور »

دن عبارت برخلاصه سردیله برابر بس بالی غابریه‌لیان افندی کندی اعتراضاتی میاننه نسوان اسلامك استتاری ماده‌سنی دخی قاتمش اولدیغندن سون غزته‌سی ینه محمد وهب افندینك مقابله وجوابی میاننه :

« نسوانك تستر ایتمسی فکری عادات مملکتدن اولوب دینجه برشی دکلدر . تستر عادتی محافظهٔ عفت وعصمت مقصدینه مبتنیدر . حقیقت حالده ایکی دین یعنی اسلامیت ونصرانیت اساساً یکدیکرینه پك مشابهدر . یالکز مسلمانلر « اقانیم ثلثه » یه اینانمیورلر . عقائد اسلامیه امریقاده قبول اولنه‌جق ایسه بوعقائد دین محمدی‌یه برطاقم مغایر عقل وحکمت شیلر علاوه ایدن برصنف مسلمانلر

کبی اجرا ایدلموب یالکز احکام جلیـلهٔ قرآنیه نشر اولنه‌جقدر »

ســوزلری دخی عـلاوه اولنیور. لکن دقت ایتملیدرکه بو ســوزلر دخی محمد وهب افندینـك اغزندن بویله‌جه چیقمشدر دیه یازلیور . مألی بوندن عبـارت اولمق اوزره ســویلندیکی حکایه صورتنده بیان اولنیور .

دوقتور غابریه‌لیان افندینك نصرانیت اسلامیته نه‌جهتلرله فائق اولدیغنی اثبـات یولنده ایراد ایلدیکی دلائلك هرجهتنی موضحاً کورمدیکمزدن انلره برشی دیه‌مز ایسه‌كده کندیسی یالکز ایکی نقطه‌یی ایضاح ایلشدرکه بونلر اوزرینه سویلیه‌جك بعض ســوزلرمز واردر. بو ایکی نقطه‌دن بریسی اسلامیتك انسانلری جهنم ایله قورقوته‌رق جنت ایله اطمـاع ایتمسی ودیکری دخی خرستیانلغك شهوات نفسانیه‌یه مقاومت امرنده بولنمسی قضیه‌لریدر .

***

اولا برنجی مسئله‌یی پیشکاه تدقیقه چکه‌لم :

مسلمانلغك حقایق وغوامضی ملل غربیه‌یه معلوم اولمیه‌بیلور . هم حقیقة معلوملری اولدیغی ده

اثرلریله کوریلوب طوریبور . زیرا شمدی‌یه قدر
اسلامیته دائر کندیلرینه ویریلن معلومات برطاقم
غرضکارلر طرفندن تحریف وتبدیل صورتنده
ویرلمش اولدیغندن مراق ایدنلر دخی محتاج
اولدقلری صورت ودرجه‌لرده طوغری خبر
آله‌مامشلردر . بلکه بوندن صکره مستشرقلرك
همتیله اله بیله‌لر . فقط ملل مترقیهٔ غربیه
« اصول دین » نه اولدیغنی‌ده بیلمز دکللردر .
بواصول پك اعلا معلوملریدر . ادیان سماویه‌وغیر
سماویه‌یی تدقیق وتتبع ایدرك « دین » دنیلن شیئك
نه‌کبی اساسلر اوزرینه مبتنی اولدقلرینی میدانه
چیقارمشلردر . بناء علیه کیفیت دوقتورغابریه‌لیان
افندینك معلومی دکل ایسه واقف احوال اولان
غربیونك معلومیدرکه دینلر ایکی اساس اوزرینه
مبتنی اولوب بونلرك بریسنه « تنذیر » ودیکرینه
« تبشیر » دیرلر . ذاتاً عقل سلیم وطبع مستقیم
دخی « هرکیم ذره مثقالی عمل خیر ایدر ایسه
مکافاتنی وهرکیم ذره مثقالی عمل شر ایدر ایسه
مجازاتنی کورر » قانون طبیعیسنه تسلیتده بولنورکه
یالکز بردین ایله متدین اولانلر دکل هیچ بردین

طانیمامق داعیه‌سنده بولنان منکرین فلاسفه بیله شو قاعدهٔ طبیعیه‌دن مباعدته یول بوله‌مامشلردر . دوقتور غابریه‌لیان افندی استغراب ایتملیدرکه اسلامیته فائق دیه ادعا ایلدیکی نصرانیت دخی بو قاعدهٔ اساسیه اوزرینه مبتنیدر . حتی موجود انجیللرك محرفیتلری بیله بوکا مانع اوله‌مامشدر . زیرا محرفیت اناجیل مسئله‌سی اکثریا حضرت عیسانك (ع . م) ترجمهٔ حالنه عائد و احکام موسویت و عیسویته متدائر شیلرده اولوب یوقسه «حضرت عیسی دیدی‌که» دیه کندوسنه اسناد اولنان سوزلرده غیرت . تحریف اوقدر آثار تخریبی کوستره‌مامشدر . هم بو سببه مبنیدرکه غایت حکیمانه اولان او سوزلرك منزل من عندالله کلاملردن اولدیغی دخی بك نظرده اکلاشلمقده‌در .

ایمدی مجموعهٔ اناجیلده برنجی کتاب اوله‌رق مندرج بولنان متانك انجیلنی آچوب ایشته سوزمکه باشلادق : اوچنجی بابده ۷ نومرولی آیتده «آنلره دیدی‌که : ای انکرك نسلی کله‌جك غضبدن قاچمغی سزه کیم اوکرتدی» وینه بو بابك ۱۰ نومرولی آیتنده «هم‌ده حالا بالطه اغاجلرك کوکنك یاننه

قونلمشدر • ایمدی اُیوهیوه ویرمیان هراغاج. کسیلوب آتشـه آتیلور » و١١ نومرولی آیتده « بن سزی توبه ایچون صوایله وافتیز ایدرم اما بندن صکره کلان بنـدن قوتلیدر. آنك آیاق. قابلرینی بیله طاشیمغه لایق دکلم • اوسزی روح القـدس وآتش ایله وافتیز ایده جکدر» و١٢ نومرولی آیتنده « یابه سی دخی النده اولوب کندی خرمننی تماملیه صاویره جق وبغدایینی درانبارایلیوب. صمانی سونمز آتشه یاقه جقدر » دیبورکه ایشته بونلردن یالکز بغـدایك درانبـار اولنمسی تبشیر وباقی کافه سی تنذیردر.

کذلك بشنجی بابك ٣ نومرولی آیتنده «نه مبارکدر روحجه فقیراولنلر زیراملکوت السموات آنلرکدر». و٤ نومرولی آیتنده « نه مبارکدر محزون اولنلر زیرا انلر تسلی بوله جقلردر » و٥و٦و٧و٨و٩ و١٠ نومرولی آیتلرده « نه مبـارکدر حلیملر زیرا آنلرزمینی میراث اله جقلردر • نه مبارکدر صلاحه آجیقوب صوصایانلر زیرا انلر طویوریله جقدر • نه مبـارکدر مرحتلولر زیرا انلر مرحتـه مظهر اوله جقلر • نه مبارکدر قلبی پاك اولنلرزیرا انلراللهی

کوره‌جکلر . نه‌مبارکدر صلح ایدیجیلر زیرا انلره اولاداللہ تسمیه اولنه‌جقدر . نه‌مبارکدر صلاح سببیله تعدی کورنلر زیرا ملکوت السموات انلرکدر » دینلمشدرکه ایشته بونلرك کافه‌سی تبشیردر . ینه اشبو بشنجی بابك ۲۰ نومرولی آیتنـده « زیرا سزه دیرم که اکر صـلاحکز علمـا وفریسیلرك صلاحندن زیاده‌اولمز ایسه ملکوت السموانه‌اصلا کیرمیه‌جکسکز » و۲۳ نومروسنده « هرکیم احمق دیرسه جهنم آتشنه مستحق اولور » و۳۰نومرو-سنده‌اعضاکدن برینك ضایع اولمسی بتون جسدکك جهنمه آتلمسندن سکاخیرلودر » دینیلیورکه ایشته بونلر دخی تنذیردر .

سکزنجی بابك ۱۱ نومرولی آیتنـده « سزه دیرمکه شرقدن وغربدن چوق کیمسه‌لر کلوب ابراهیم واسحق ویعقوب ایله برابر ملکوت السمواتده سفره‌یه اوتوره‌جقلر »دینیلیورکه بوده‌تبشیردر .

اونجی بابك ۲۸ نومرولی آیتنده « هم جانی هم جسـدی جهنمده هـلاك ایتمکه قادر اولاندن قورقکز » دینیلیورکه تنذیردر .

اون برنجی بابك ۲۲ نومرولی آیتنده‌ده روز

جزاده صوروصيدانك حالى سزككيدن اهون اوله جقدر » و ٢٤ نومرولى آيتنده « روزجزاده سدوم ديارينك حالى سنككيدن اهون اوله جقدر» دينيليوركه تنذيردر .

اون ايكنجى بابك ٣٦ نومرولى آيتنده ، آدملر سويلدكلرى هرباطل سوز ايچون روز جزاده حساب ويره جكلردر ، زيرا سن كندو سوزلركدن تبريه اولنه جقسك وكندو سوزلركدن محكوم اوله جقسك » دينيليوركه تنذيردر .

يكرمى اوچنجى بابك ٣٣ نومرولى آيتنده « اى ييلانلر اى انكرك نسلى جهنم عذابندن نصل قاچه بيلورسكز » دينيليوركه تنذيردر .

يكرمى بشنجى بابك ٤١ نومرولى آيتنده « اى ملعونلر شيطان ايله آنك ملائكه سنه حاضرلنمش شول ابدى آتشه حضورمدن كيديكز » دينيلوركه تنذير و ٤٦ نومرولى آيتنده « وبونلر ابدى عذابه وصالحلر ابدى حياته كيره جكلردر » دينيليوركه تنذير مع التبشيردر .

بز بوراده يالكز متا انجيلنى سوزدك بونلرك امثالى اناجيل سائرده ورسوللرك اعماللرنده

دخی واردر ۰ حتی بز بوراده صوك درجه‌یه‌قدر
اختصاری التزام ایلدك ۰ زیرا انجیلده جهنمك
توصیفی یولنده « اوراده اغلایشلر ودیش غجر
دیلری واردر » طرزنده هیبتلی سوزلرده‌واردر.
لکن انجیللرده‌بونلر واردر دیه اعتراض ایلیه‌جك
و« ابراهیم واسحق ویعقوب ایله سفره‌یه‌اوتوریله‌جغنی
سویلك چوجق عقللی آدملری اطماع وابدی آتشلره
آتیله‌جغنی بیان ایلك ینه اوصافدرونلری اخافه‌در.
کامل انسانلر بویله ارشاد اولنمزلر » دیه‌جك
اولور ایسه‌ك جدی واهمیتلی برسوز سویلمش
اولمه‌یز ۰ کرك سماوی کرك غیر سماوی هردینك
اصولی بویله‌تبشیر وتنذیر اساسی اوزرینه‌مبتنیدر.
اگر قونفرانسده محمود ب افندی شویله براخطارده
بولنمش اولسه ایدی غاربیه‌لیان افندینك دیانت
نصرانیه‌یه بیله وقوفسزلغی مرتبهٔ تحققه واره‌رق
بوحالده دیانت اسلامیه‌یه وقوفسزلغی عادتا معذور
کورلمك لازم کلور ایدی ۰ احتمالکه دوقتور
موسی الیهك اعتراضات واقعه‌سنی سردایتمسی اوزرینه
مستمعین حضارك احوال واطواری بووقوفسزلغك
تقدیرینی ایما واشراب ایتمشدرده حضرت مهتدی

دخی آندن طولایی اعتراض مذکوری بویولده
برجوابدن مستغنی کورمشدر .

دوقتور غابریه‌لیان افنـدینك تعیین ایلدیکی
ایکنجی مسئله دین عیسوینك شهوات نفسـانیه‌یه
مقاومتی امر ایلدیکی مسئله‌سیدر . اسلامیت حقنده
یلان یا کلش نشر اولنان معلوماتك ممالك غربیه‌ده
پیدا ایلدیکی برفکر واردرکه اودخی اسلامیتك
اساسی کویا احتسـاسات شهوانیه اوزرینه مبتنی
بولنمسندن عبارتدر . بوکا سبب دخی شریعت اسلامیه‌نك
تعدد زوجاته مساعد بولنمسیله برابر برده اهل جنت
ایچون حوریلر وعد وتبشیر ایلمسی قضیه‌سیدر .
شمدی دوقتور غابریه‌لیان افندینك خرستیانلقده
مقاومتی امر اولنان شهوات نفسانیه‌دن مرادی ایکی
صورت اوله‌بیلورکه آنك برنجیسی انسانك ملکات
طبیعیه‌سی میاننده الك مهم عد اولنان بوملکه‌دن
برصورت مشروعه‌ده استفاده ایلسنك منعی وایکنجیسی
ایسه ینه بوملکهٔ طبیعیه‌دن برصورت غیرمشروعه‌ده

حصـه المغه چالشمسنك منعیدر. بوایکی مسئله‌یی ده
بر بر تدقیق ایده‌لم :

بنی بشرك ملکات طبیعیه‌سـندن استفاده حقنی
ابطال ایتمك عجبا ادیان قدیمه وجدیده وعقـاید
سماویه وغیر سماویه‌دن هانکیسی طرفندن تجویز
اولنمشدر ؟ بویله بر شی دین نامنه اوله‌رق عالمك
هیچ برطرفنـده ارائه اولنه‌مز . اکر دوقتور
غابریه‌لیان افندینك مرامی تعدد زوجات ایسـه
بومسئله عظیمه پك بیوك برتتبعه احتیاج کوستروه
اول باول نظر حکمت واهمیته النملیـدرکه
اسلامده درت زوجه‌یه مساعده ویرلسی توسیعاً
دکلدر. یعنی عرب نزدنده عن اصل زوجهٔ واحده
ایله اکتفا اولنیور ایکن شریعت اسلامیه بونلرك
مقداربنی درده قدر تکثیر ایتمـامشدر. بالعکس
عرب جاهله ایچون زوجاتك حد وپایانی اولمیوب
نقداً وطبعاً قدرتی اولنلر استدکلری قدر قادین
اله بیلورلرایکن شریعت اسلامیه بومقدارغیرمحدودی
قصر وعدد زوجاتی درده حصر ایتمشدر . یالکز
شو مطالعه‌جق دوقتورغابریه‌لیان افندینك اعتراضنه
جواب کافی اوله‌بیلور. چونکه آنك دیدیکی کبی

اسلامیت احتساسات شهوانیه اوزرینه مبتنی بولنسه
ایدی عـدد زوجاتی دردہ حصر ایتمك یولنه
کیدلیوب ذاتاً موجود اولان غیر محصـوریت
قپوسی آچیق براغیلور ایدی .

حالبوکه اصل نظر دقته النهجق برده انسانك
حیوانیت مخصوصه‌سی قضیه‌سی واردر . تاریخ
طبیعی‌یه آشـنا اولانلر ایچون تفصیلات زائده‌یه
حاجت اولمدیغی وجهله حیوانلر کندی طبیعتلرینه
کوره « ذو زوجهٔ واحده » و « ذوزوجات کثیره »
دیه ایکی‌یه تقسیم اولنورلر .

طبعاً زوجهٔ واحده صاحبی اولان حیوانات
انلردرکه ارککی دخی تکثیر تنـاسل خدمتنده
دیشیلریله مشترکدر . کوکرجینلر کبی که زوجه‌سنك
قولوچقه‌لغی زمانندہ ارککی دخی قدرت رجولیه‌دن
منعزل اوله‌رق دیشیسی یومورطه اوستندن قالقدقجه
کندوسی یاتمق وبعضاً دیشیسی قالقمدقجه آغزیله
اکاییه‌جك وایچه‌جك کتورمك ویاورولر چیقدیغی
زمان انلره نفقه طاشیمق مثللو خدمتلرده عینیله
بردیشی کوکرجین کبی خدمت ایدر . بومدت ظرفنده
کندوسنده احتیاج وقدرت رجولیه بولنسه ایدی

اوقدرتك اجبار والحاحنه مقاومت حسب الحيوانيه
قابل اوله‌میه‌جغی جهتله احتياج مذكوری بشقه
يرلرده تسويه غيرتنه دوشر ايدی . زوجات كثيره
صاحبی اولان حيوانلرده ايسه ايش بشقه درلودر .
ديشيلرك والده‌لكه تعلق ايدن وظـائفنه ارككلر
اصلا اشتراك ايتمزلر . خروس وطاووقلر كبی كه
زوجاتنـدن بريسی توليـد وظيفـه‌سنی زوجيت
وظيفه‌سنه تقديم وترجيح مجبوريت حيوانيه‌سنه
دوشديكی زمان اركككی بووظيفه‌يه طبعـاً مشترك
اولميه‌رق وقدرت رجوليه‌سندن منعزل قالميه‌رق
زوجات سائره‌سيله معاشرته دوام ايلر .

انسـانك بوايكی صنف حيواندن هـانكيسنه
منسوب اولديغنی تعيين ايتمك اصلا مشكل دكلدر .
اركككلرك والده‌لك وظيفه‌سی خصوصنده قادينلر
ايله طبيعت حيوانيه‌ده مشـترك اولمديغنی وحمل
ايلر ولدكدنصكره قادينك اركككدن تباعد مجبوريته
طبيعيه‌سنه دوشه‌رك وضع حملندن برچوق ماه صكره‌يه
قدر مقاربه‌نك طبعاً ممنوع بولنديغنی وبوندن بشقه
منتظماً هرآی سكزر اوزر كونلك ينه بوممنوعيت
حكمنده داخل ايدوكنی وبوممنوعيتلر اثنـاسنده

ایسه ارککلرك حق وقدرت رجولیه‌دن منعزل قالمدیغنی دوشونمك كافیدر . ایمدی طبیعت اوزرینه بنا وحكم ایدلمك لازم كلور ایسه كمسه‌نك اعتراضنه قدرتی قالمیه‌رق تسلیمیت كامله‌یه مجبوریت الویررکه انسانلره تعدد زوجات حقنی ویرمك برامر طبیعی وانسانلری بوحقدن منعه قالقشمق طبیعته قارشو بر تعرضدر .

بونكله برابر مهتدی محمدوهب افندینك دفعاتله دیمش اولدیغی وجهله انسانك بوحقوق طبیعیه‌سندن برصورت معقوله‌ده استفاده‌سنی شوائب سوء استعمالدن منع ایده‌بیلك غایت دقیق برمسئلهٔ مشكله اوله‌بیلوب شریعت محمدیه بونك شرائطنی تعیین ایتمكله برابر اومشكلات برطرف ایدیله‌میه‌جك اولور ایسه زوجهٔ واحده ایله اكتفایی فرض قیلمشدر .

برده بومسئله‌یی تاریخك اتنوغرافیا فننه تطبیقیله حل ایتملیدر . اسلامده‌كی تعدد زوجاته اعتراض ایدنلر عجبا بزه برجمعیت بشریه ارائه ایده‌بیلورلرمی‌كه اوراده تعدد زوجات حقیقةً منع ایدیله‌بیلمش اولسون . الك وحشیلردن الك

متمدنلره وارنجیه قدر ادیان غیر سماویه اربابی نزدنده تعدد زوجات مجاز ایدی . برشریعت سماویه‌یه اتباع امرنده متقدمیندن عد اولنان یهودیلر نزدنده ینه مشروع ایدی . اشبو شریعت یهودیه‌یی بوزمغه کلمامش اولدیغنی وقیامته قدر شریعتدن برحرف تبدیل اولنه‌میه‌جغنی عزمنده بولندیغنی ویالکز اکماله کلدیکنی اعتراف ایلیان حضرت عیسی علیه‌السلامك آغزندن تعددزوجات علیهنده برحکم صریح صدوری اناجیل موجوده‌ده کورلمامکده‌در . تاریخلرك روایات محققه‌سندندرکه ایلك عصرلرك خرستیانلری بومثللو احکام مدنیه‌جه یهودیلردن اصلا فرقلی اولمیه‌رق زوجات کثیره ایله تعیش ایدنلری دخی وار ایدی . بعض مجتهدین نصاری یالکز پاپاس طاقمنك زوجهٔ واحده ایله اکتفاسنی اجتهاد ایتمشلردرکه قتولیك کلیساسندن ماعدا عموم مذاهب نصارادہ بواجتهاد تعدیلات جزئیه‌ایله حالا مرعیدر . وحدت زوجه مجبوریتنی عن اصل روما قانونلرینه بنا ایدرك میدانه قویان نصرانیت کلیساسی واقعا بوحکمی ویرمش ایسه‌ده طبیعته تعرضدن عبارت بولنان حکم مذکور

هيچ بر وقتده تماماً مرعی اولهمامشدر . دها رومالیلر زماننده موجود اولان استفراش غیر مشروع بلیه‌سی تعدد زوجاتك منعیله برابر نصرانیت عالمنه‌ده کیرمشدر . بر مترەسنه خوش کورنمك ایچون رومایی آتشه ویرن بت پرست ایمپراطورلر کورلدیکی کبی ینه بر مترەسنك کیفی ایچون لزومسز محاربه‌لر آچه‌رق اوروپایی قانلره بویایان خرستیان قراللر دخی کورلمش و بنی بشرك اجبارات شهوانیه‌دن منعی قابل اوله‌میه‌جغی جهتله بویله بر مجبوریته دوچار ایدیلان پاپاس طاقمنك ممنوعیت مذکورەیه قناعتی بحق وقطعا قابل اوله‌میه‌رق هله بونلرك اوقدر رذائل شهوت پرستیلری میدان المشدرکه فضائل مدنیه‌سیله مفتخر اولمق غیرتنده بولنان بنی بشر ایچون رذائل مذکوره‌دن بیوك ذل اوله‌مز . ارتق احادناسی حسابه‌بیله قویمامالیدر . رؤسا و پیش امدان بو حالده بولندقدنصکره جمعیت مدنیه‌نك بر فحش خانهٔ عمومی صورتنی المغه قدر وارمسی بیله استبعاد اولنورمی ؟

ایشته دوقتور غابریه‌لیان افندینك شهوات نفسانیه سوزندن مترتب اولان استفادهٔ مشروعه

جهتی بحسب الدنیا بویله در . بونك جهت اخرویه سنه
یعنی جنتده نائل اوله جغمز حوریلره کلنجه : واقعا
اوروپا افکار عمومیه سی اصل بوجهتك علیهنده
اوقدر اکاذیب ایله اخلال ایدلمشدرکه بریرده
« جنت محمدیه » دینیله جك اولسه اوعل معنوی
ومبارکك براوروپالی عمومی بالوسی نظریله تلقی
اولنه جغنی کتابلرنده کوروب اوقومقده یز . کویا
مسلمانلر دنیاده زوجات کثیره یه نائلیتله دخی طویه
میورلربیقوب اوصانه میورلرایمش ده آچ کوزلری
انجق آخرتده طویه بیله جك ایمش ! اوروپاده
بوقدر مدققین حکما وارباب ظرافت واصحاب
دقت بولندیغی حالده عجبا نیچون دوشونمامشلرکه
ارکك ایله قادین بیننده کی معامله نك دنیاجه سی
بیله برذوق وصفادن عبارت اولمیوب تکثیر
تناسل ومحافظهٔ نوعیتك مداری اولدیغنه کوره
آخرتده یکیدن ادامهٔ تناسله لزوم اولمیه جغندن
جنت اعلاده حوریلر ایله نائل اوله جغمز نعمت
بودنیا نسوانیله وقوعه کلان مواصلاته تمامی تمامنه
قیاس ایدیله مامك لازم کلور ؟ بوامر عجیبه
وسرغریب براز تدقیق وتتبع ایدیله جك اولور .

وجنات عالیات حقنده‌کی اخبار قرآنیه‌نك معانیٔ دقیقه‌سنه دائر محققین کرام طرفندن یازیلان معلومات تفسیریه بر دقت تامه و بر نظر حکمتله اوقنور وازجمله جنت نعمتلری حقنده ابن عباس رضی الله عنهما حضرتلرینك « انلرك یالکز اسملری نعم دنیایه بکزر » مآلنده‌کی سوزی پیشگاه تأمله کتوریلور ایسه جنت ومافیهانك آنلرجه متوهم اولان صورتده اوله‌میه‌جغی درحال تسلیم اولنور .

ایشته مسئلهٔ شهوانیه‌نك صورت مشروعه‌سنك حلی بورایه‌قدر بیان اولنان زمین اوزرینه‌درکه کیفیتك دها زیاده تطویلنه حال وزمانك مساعده‌سی یوقدر .

برده صورت غیر مشروعه‌یه کله‌لم : بو صورت غیر مشروعه « زنا » کله‌سی التنده مجتمع اولور . برزانی وزانیه حقنده نه یولده معامله ایده‌جکلرینی اولا برمفتیٔ مسلمدن وثانیا برپاپاسدن سؤال ایده‌لم ده ویره‌جکلری جوابدن اکلایه‌لم که شهوات نفسانیه‌یی منعده اسلامیتمی دها ایلرویه واریور . یوقسه نصرانیتمی ؟

اسلامده برزنا تحقق ایلدیکی زمان اولازانیه‌نك

زوجی سن بضعکی محافظه ایتدك . آنك محافظه‌سی اوزرینه مبتنی بولنان مقاوله‌ٔ ازدواجیه‌مزی نقض ایتدك » دیه زانیه‌یی بالتطلیق دیکر برناموسلی قادین ایله یکیدن ازدواج ایدرکه بوکامفتینك هیچ براعتراضی اوله‌مز . زیرا زوجه‌سنك ارتکاب ایلدیکی فعل قبیحدن طولایی اکا علی لاحق اولمیان قوجه‌نك مسئول ومعاتب طوتلمسی لازم کلمز . اما زانیه‌یالکز بوتطلیق ایله جزای کافیه‌سنی بولمش دکلدر . یره کومیلوب طاشلنه‌رق اعدامه قدر وارمغه مفتیٔ مسلم فتوای شرعیسنی ویرر . اکر جنایت زنا بووجهله مرتبهٔ تحقق وعلانیته واردیرلیوب ده قوجه‌سی یالکز کندی ناموسنی محافظه قارینك طردیله اکتفا ایلر ایسه مزبوره قاری اوزنا مسئولیتی التنده محشره قدر قالور . عذاب اخرویسی دخی پك بیوکدر . حتی صدر اسلامده برقادینك بوعذاب آخرتدن قورتلق ایچون حال حیاتنده جزای رجم واعدامك کندی حقنده اجراسنی طلب ایلدیکی کتب سیرده صورت محققه‌ده یازلمشدر . زانی حقنده‌ده معامله بویله‌در . ارباب زنا متأهل دکل ایسه‌لر یوز صوپا یمکله محکوم

اولورلركه بوجزا ايچنده اولمك دخى ملحوظدر
متأهل ايسه‌لر كذلك رجم و اعدام اولنورلر .
ستر خيانتله پنجهٔ شريعتدن يقالرينى قورتاره‌بيلورلر
ايسه آخرتده‌كى شدتلى جزايه منتظر اولورلر
قالورلر . واقعا توبه‌واستغفار قپوسى آچيقدرهم ده
نادم ومستغفراولان قول ايله غفور رحيم اولان
الله ارهسنده هيچ برواسطه بولنميوب باب عفوو
صفحك خلقه‌سنه كندى اللريله صارلمقده قول ايچون
مانع يوقدر . لكن اوتوبه‌نك قبول اولنديغنه امنيت
قطعيه ممكن اوله‌ميه‌جغندن يوم محاكمه وجزايه‌قدر
آنك ايچون قورتق ضروريدر .

ايشته زنانك اسلامجه حكمى بويله‌در . شمدى
خرستيانجه‌سنه كله‌لم :

نصرانيت عالمنده وبالخاصه قتولكلك نزدنده
برقادينك زناسى قوجه‌سى نزدنده تحقق ايلدى .
اكر قادين جرم مشهودصورتنده ياقه‌لانور ايسه
اورتودقس وپروتستان مذهبلرنجه قوجه‌سى
مفارقت كليه ايله آيريله‌رق ديكر برقادين دها
آله‌بيلور . بوقادين دخى انجيل شريفك حكم قطعيسنه
مغاير اوله‌رق برقوجه‌يه دها واره‌بيلور زيرا

انجیلده زانیه‌یی تزوج صراحة منع اولنمشدر. اما قتولك مذهبنده قاری وقوجه یالکز معاشرتلرینی تفریق ایدرك بعدما هیچ بریسی تأهل ایده‌من. مفارقتلرندن برچوق سنه صکره قادین برچوجق طوغوره‌جق اولسه ینه قوجه‌سنك صاییلور. زنا ایچون هیچ برحد شرعی یوقدر. زمان یسوعده برزانیه‌یی رجم ایتمك لازم کلمش. هرکس النه برر طاش آلوب آتیله‌جغی صره‌ده حضرت عیسی هبو زانیه‌یی زنانی خاطردن بیله هیچ کچورمامش اولانلر رجم ایتسونلر « دیمش. ایچلرنده بوقدر بری الذمه آدم بولنمدیغندن طاشلری اللرندن براقمشلر. بو وقعه انجیللرده یازیلیدر. آندنصکره‌ده بالطبع حد زنا ملغا حکمنی آلمشدر.

زنانك کناهی کبائر سائره‌ده اولدیغی وجهله خرستیانلر ایچون اوقدر قورقه‌جق برشی دکلدر. بوجرم پاپاس افندی‌یه اعتراف ایدیلور. بالطبع تحسین ایده‌من ایسه‌ده برمقدار صدقه وپرهیز وعبادت ایتدیره‌رك انلرك ایفاسندن صکره پاپاس افندی غفور رحیم نامنه اوکناهی عفو ایدر. کناهکار دخی عفو اولندیغنه اطمئنان قلب حاصل

ایدرك راحت ایلیه بیلور .

ابشته مسئله‌نك خرستیانجه‌سی دخی بوندن عبارت اولوب ارتق هوسات شهوانیه‌یی هانکی طرفك دها زیاده منع ایلدیکی بیطرف اولان بر حکیمك حکمنه وابسته قالور .

* * *

مهتدی محمد وهب افندینك اشبو برنجی قونفرانسده حضرت عیسانك عمرندن اون ایکی سنه‌یی نره‌ده ونصل کچوردیکنی قتولك کلیساسی تعیین ایده‌مدیکی حالده بومسئله کندوسنجه معلوم اولدیغنی درمیان ایتمسی اوزرینه ژونکرس غزته‌ لوندن برینك محرری اولان بردلی‌قانلونك میدانه آتیله‌رق بومسئله‌یی کندوسنه بیان ایتمسنی رجا ایلمش ایسه‌ده مهتدیٔ فاضلك امتناع کوستردیکنی بوندن مقدم بالایراد شومسئله‌نك دخی بشقه‌جه شرحی لازم کله‌جکنی سویلمش ایدك . سون غزته‌سی « روایت اولندیغنه کوره مسلمانلر مارالذکر اون ایکی سنه ظرفنده حضرت عیسانك هندستانده بودی مذهبنجه تدقیقات اجرا ایلمش اولدیغنی ادعا ایده‌یورلر » دییور ایسه‌ده مسلمانلرده بویله

برادعا بولنمدیغی آشکاردر. قرأن عظیم الشانده یالکز
حضرت عیسانك حضرت مریمدن صورت ولادتیله
بر پیغمبر ذیشـان اولمق اوزره بمشندن و بعض
معجزاتندن و انجیللرك روایتنه پك ده بکزه مامك
اوزره عاقبت عروجندن بشقه خبر ویرلمامشدر.
عمرندن اون ایکی سنه یی دکل آز وچوق نه قدر
سنه لری نه لرده ونه صورتله کچوردیکی طرزنده
هدبر شی یازلمامشدر. سـیرانبیـاده بوکا دائر
ویریلان خـبرلردن قرأن کریمده بولنمیانلری ینه
قرأن کریمه مغایر اولمامق شرطیله اناجیل وسائر
کتب نصارادن نقل اولنمشدر.

شو حاله کوره نبی مشارالیه حضرتلرینك عمرندن
اون ایکی سنه یی مذهب بودینـك تدقیقی ایچون
هندستانده کچورمش اولمسی مسلمانلر نزدنده معتقد
بولندیغی سون غزنه سنك بیان ایتمسی عالم نصرانیتده
یکی ظهور ایتمش اولان غایت مهم برمسئله نك تأویلنه
مدار ارامق غیرتندن نشأت ایلمش اولدیغنی امید
ایده بیلورز. شویله که:

« اوروپاده برجولان » نام سـیاحتنامه مزك
نوروج پای تختی اولان قرسـتیانیا شهرینه عائد

قسمنده ایچه ایضاح اولندیغی وجهله مستشرقلر السنهٔ شرقیه تدقیقاتنی ایلرویه کتوره‌رك هند قدیمك سانسقریت لسانیله محرر بولنان کتب قدیمه‌سنه وقوف حاصل ایلدکلرنده کورمشلردرکه خرستیانلرك ممالك یهودادە بوندن بیك سکزیوز طقسان اوچ سنه مقدم ورودینی بالانجیل حکم ایلدکلری « قریست » نام ذات کبی برذات دخی اووقعه‌دن اوچبیك بشیوز سنه قدر مقدم هندستانده‌ توره‌مشدر . صورت ظهور وجولانی وکیفیت تدریس وتعلیمی بربرینه غایت مشابه اولدیغی کبی اسملری دخی غایت مشابهدر . زیرا اوصاحب ظهور هندینك نامی دخی « قریستنا » درکه سانسقریت لساننده معناسی « مقدس » دیمکدر . بونی کورنجه مستشرقلرك انظار دقتی آچیلدیغی کبی غیرتکاران نصارانك‌ده انظار حیرتی آچیلمشدر . زیرا نصرانیت کلیساسنك ادعاسنه کوره ورود مسیحه قدر نوع بنی بشر ذلهٔ آدم مسئولیتیله مسئول اولوب عفو وصفح حضرت مسیحك فداسیله حاصل اولمش ونصرانیتدن ماعدا هیچ بریرده فیض حقك کمسه‌یه میسر اولمدیغی واوله‌میه‌جغی قطعیاً حکم ایدلمشدر .

بوادعا وحكم اوزرينـه اكر حضرت مسيحدن
اوچييك بشيوز سنه اول هندستانده دخى
برقريستنا كلمش اولورايسه نصرانيته حصرايديلان
فيض ازلى وابدى نرده قالمش اوله جقدر؟ مستشرقلر
ايسه دعوادہ برقاچ خطوه دها ايلرويه كيديورلر.
ميلاد عيسا زمانلرنده موجود اولان روما مورخلرى
آثارنده جناب مسيحه وآنك تولد ورسالت وعاقبتنه
انظار حيرت انامده بيولتن ظلمت سه روزه مثللو خارقه
لره دائر هيچ برخبر بولنمديغنه ويالكزبنى اسرائيلدن
بريسى ملك ادعاسنه قالقشمق تهمتيله صلب ايدلديكى
برصورت مختصره ده مقيد كورلديكنه وبوفقره نك
بيله مورخ ژوزف تاريخنـه صكره دن ادخال
اولنديغنه استناداً مستشرقلر انجيللرده حضرت
عيسايه اسناد اولنـان وقايعك هيچ بريسى ممالك
يهودا ده سبق ايتمش اولميوب بلكه هندستان
كتابلرنده قريستناى هندى يه دائر يازيلان شيلرك
مؤخراً يهودايه اسناداً برصورت غير مكمله ده
نقل وروايتيله انجيللرك حصوله كلمش بولنديغى
ادعايه قدر واريورلر. بوكادائر طرفيندن بك چوق
اثرلر يازلمشدر . آنلرك مطالعه سندن وباخصوص

غیرتکاران نصارانك امر مدافعه‌ده سویلدکلری
سوزلردن کوریلوب اکلاشیلورکه خرستیانلر حضرت
عیسانك قطعهٔ فلسطینده ظهورندن اول غیبوبت
ایتمش اوله‌جغی سنه‌لری هندستانده کچورمش
اولمسی احتمالندن استفاده ارامغه قدر احتیاج
کورمکده‌درلر. اکر بو احتمال هانکی دیانته منسوب
اولورسه اولسون برقوم نزدنده معتقد اولدیغی
کورسه‌لر درحال قبول ایدرك هندستانده‌کی
قریستنا خبرلرینك دخی کندی قریستلرندن انتشار
ایلدیکنی برچوق تأویلات ایله درمیانه قدر
واره‌جقلری شبهه‌سزدر . آره‌ده‌کی اوچبیك بشیوز
سنه فرقی ده تأویلات محوایده بیلورلر. ایکی شخصك بر
اولدیغی حکم دخی بونلر ایچون ایشدن بیله دکلدر.
هله حضرت مسیحی هندده کوندروب بعده
فلسطینه کتورتدکلری اثناده هندستانده بعض
حواریلر قاله‌رق بعده فلسطینده کوریلان عاقبت
حالنی بالاستخبار هند کتابلرینه‌ده یازمش اوللری
درجه‌سنده‌کی تأویلات یوللری بونلر ایچون هیچ ده
قپالی قالمز . اما بوتخمینلرمز برخیال خامدن
عبارت ظن اولنمامليدر. غیرتکاران نصارا نزدنده

بونلردن دها مجترآنه تأویللر کورلشدر . مثلا قتولك مذهبنك برچوق آیینلری هند وچین طرفلرنده کی بودیلردن آلنمش اولدیغی بداهة کورلمکده ایکن خرستیانلغك بودیلردن اصول آیین اخذ واستراق ایتمسنه هیچ برلزوم اولمیوب بلکه آنلرده کوریلان آیینلرك اوطرفلره قدر انتشار ایلیان خرستیانلق ناشرلری طرفندن تعلیم اولنمش بولندیغنی یازمشلردرکه بوطرفلرده هنوز حضرت عیسانك بعثتی وقوعه کلمزدن اول هم ده بیکلرجه سنه‌لر اول اوطرفلرده بودیلرك اصول مذکوره‌یی اجرا ایلکده بولنملری درجه‌سنده برحق تقدملرینی هیچه صایی ویرمشلردر . یالکز بوده دکل نصرانیتده دها نیجه تأویلات واردرکه آنلره مقتدر اوله بیلان غیرتکارلرك بوتأویلاته جرأتلری حقیقة استبعاد اولنه‌مز .

مهتدی محمدوهب افندینك حضرت عیسی عمرندن اون ایکی سنه‌نك نه‌صورتله کچدیکندن کندوسی خبردار بولندیغنی نه‌وجهله ادعا ایلدیکی بزجه بیلنه‌مز . سون غزته‌سنك فقره‌سنده مهتدی مومی الیهه اسناداً بوبابده برکونه ایضاحات ویرلمامشدر .

احتمالكه آنك بيلديكي شي دخي مستشرقلرك همتيله يكي ميدانه چيقارلقده بولنان اشبو قريستناي هندي ماده‌سيدر. فقط كندوسي نصرانيته معترض صفتيله ميدانه چيقميوب دين اسلامك وحدانيت الهيه مقصدي اوزرينه مبتني بولنان اعتقاد حكيمانه ومعاشرت متمدنانه‌سني توصيه غيرتيله ميدانه چيقديغندن قريستناي هندي مسئله‌سني ميدانه قويه‌جق اولورسه شايد غيرتكاران نصارانك بغض وعداوتلرينه دوچار اولورم مطالعه‌سيله بوكا دائر ايراد اولنان سؤاله جواب ويرمكدن امتناع ايتمش اولمليدر. بومسئله‌نك بزجه يعني اسلاميت نقطهٔ نظرندن اوقدر بيوك براهميتي اولميوب حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك مهبط حضرت آدم اولان هندستانده دخي برچوق پيغمبران ذيشان بعث ايتمش اوله‌جغي ويوز يكرمي درت بيكه وارديريلان رسل كرامدن قرق اللي بيك قدري بيله هندستانده كلمش اولسه‌لرينه اساس اعتقادمزه برمغايرتي كوريله‌ميه‌جكي وحق ديديلانه شي تغيير وتبديل قبول ايده‌ميه‌جكندن وحدانيت الهيه واوامر ونواهئ ربانيه‌يه دائر دنيانك

اوطرفنده سويلنمش اولان سوزلرك بوطرفده
سويلنان سوزلره مطابقتی بزجه مضر اولمق شويله
طورسون بالعکس حقايق الهيه‌نك برحقيقت قديمه
وعموميه اولديغنی اثبات ايله مقاصد دينيه‌مزی
تقويه ايليه‌جكی مناسبتلريله هندستانك وه‌دا كتا
بلرنده مندرج اولان اوحكيمانه سوزلری اوشاعرانه
نصايحی كمال لذتله اوقومقدن كنديمزی ممنوع
كوره‌ميز . بزعلم وحكمتی ولوكه چيندن اولسون
اخذه مأذون ومأمور دكلميز ؟ چيندن‌ده آلورز
هندن‌ده! وحدانيتـه دائر يا كاش شيلر كورر
ايسه‌ك رد ايدرز . كندی اعتقادمزه موافق شيلر
كورر ايسه‌ك قبول ايدرز . هم الك غريبی شوكه
بوله‌جغمز شيلرك اغلبنی مقاصد توحيديه‌مزه
موافق‌ده بولورز . مثلا الله ذی الجلالك اسمی
« صوايامبهووا » اولديغنی كوريرزكه سانسقريته
لسانيله بوكلمه‌نك معناسی « قائم بذاته » ديمك
اولديغنه‌ده واقف اولنجه بالطبع ممنون اولورز .

كتب هنديه‌ده حقائق وحدانيه وتربيهٔ انسانيه‌يه
دائر مندرج اولان شيلر حقيقة انفس آثاردندر .
بونلردن بك آزينی برآرالق ترجمان حقيقت غزته‌

سنده دخی نمونه اولەرق ارائه ایلمش ایدك .
وقتمز اولسه دها برچوغنیده ترجمه ونشر ایلر
ایدك . بونکله کوربلور ایدیکه خاتم الانبیا
علیه اکمل التحایا افندمز حضرتلرینك برطاقم ظنون
باطله دن تجرید وتصفیه ایله کائناته یکیدن تعلیم
بیوردیغی دین الٰهینك اساس وفروعی آندن درت
بش بیك سنه اوللرندن بری پیغمبران ذیشانك
تعلیم بیوردقلری حقائقه نەقدر موافقدر . بونقطهٔ
نظردن صاحب مولد سلیمان افندی حضرتلرینك
شو :

مصطفی نورینی آننده قودی
بیل حبیبم نوریدر بونور دیدی
قیلدی اول نورانك آننده قرار
قالدی انك ایله نیجه روزکار
صکره حوا آننه نقل ایتدی بیل
طوردی آنده دخی نیجه آی و ییل
شیث طوغدی اکا نقل ایتدی بونور
انك آننده تجلی قیلدی نور
اشبو رسم ایله مسلسل متصل
تا اولنجه مصطفی‌یه منتقل

کلدی چون اول رحمة للعالمين
واردی نور آنده قرار ایتدی همین

ابیات شریفه‌سی امعان ایله اوقونورسه کوریلورکه بوندن اون اوچ عصر مقدم جانب حجازدن طلوع ایله جهانی مستنیر ایلیان نور حقیقت الهیه زینت افزای ساحهٔ سرانديب اولان حضرت ابوالبشردن یوز یکرمی درت بیك پیغمبر ناصیه‌لری وساطتیله مسلسلا متصلا کندیلرینه انتقال ایلشدر. عقلا وشرعا ممنوع برشی وار ایسه اودخی اونور حقیقتك ناصیهٔ جناب مصطفاده قرار وتمکیننددن صکره بشقه برناصیه‌ده دخی تجلیسی قضیه‌سیدر. خاتم ختام نبوت ارتق بوخیالی محالدردیه امضا وتختیم ایلشدر.

نه بختیارزکه ادیان سائره اربابنی دوچار تلاش ایلیان قدم حقیقت قضیه‌سی بزی بالعکس دعوامزده تأیید ایلیور!

سوز صره‌سی کلمش ایکن بوراده شوقریستنای هندی ماده‌سنك نصل میدانه چیقارلمش اولدیغنه دائر بعض معلومات ویره‌لم ده بومسئله‌یه‌ده انکله ختام ویره‌لم:

هم مستشرق هم سیاح صفتیله اشتهار ایدن لوئی ژاقولیو نام فاضله گلنجیه قدر مستشرقین سائره هندستانده حضرت عیسایه اسماً وحالا پك مشابه برذاتك میلاد عیسادن اوتوز بش عصر قدر مقدم گلمش اولدیغنه دائر کتب هندیه‌دن بعض خبرلر المشلر ایدیسه‌ده کیفیتی مکملا اوکره‌نه مامشلر ایدی . زیرا اخبار مذکوره‌نك تمامی « پراسادا » نام هند کتاب قدیمنده مندرج اولوب برهمنلر ایسه بونسخه‌یی ایادیٔ اجانبه کچورمامکه زیاده‌سیله غیرت ایلیورلر ایدی .

پراسادانك بعض فقره‌لری کتب سائرهٔ هندیه‌یه نقل ایدلمش بولندیغندن مستشرقلر انلری اوقویه‌رق وقوف جزئیه‌لرینی حاصل ایتمشلر ایدی .

لوئی ژاقولیو سانسقریت لسانینی غایت مکمل اوله‌رق اوکرنمش وهم‌ده بوتحصیلی مکتبلرده دکل هندستان سیاحتلرنده اکمال ایلمش برآدمدر . اثنای سیاحتنده « دکان » ولایتنده « بجاپور » خرابات مشهوره‌سی یاننده و « ماندووا » شهری کنارنده « نانداپور » قریه‌سنده ایکن بر « پاندا . رون » ایله ملاقات ایلمش . پاندارون دیمك تسألی

ایله کویدن کویه کزر وکتب مقدسهٔ هندیه پارچه‌لرینی تغنی ایلر برنوع برهمنلره دینیلور. بوپانداروں قریهٔ مذکوره اهالیسنه برطاقم بیتلر اوقور ایمش که مؤدالری قریستنایه دائر ایمش . قریستنانک پدر ووالده‌سی کیملر اولدیغی حکایه اولنور ایمش . اوقودیغی شی نه اولدیغی لوئی ژاقولیو طرفندن سؤال اولندقده پانداروں :

— قریستناسیا اوکتی ویدسانه وانه دیمش که بوسانسقریت کلماتنک معناسی « یبانی اورمانلرده قریستنانک کلاملری » دیمک اولدیغی اکلاینجه سیاحک نظر دقتی آچیلمش و :

— بوسوزلریکی سوزلره بکزه‌میورلر . بونلر کیمک اثریدر ؟

سؤالنی ایراد ایدنجه پانداروں بوسوزلر پراسادا کتاب قدیمنک بربابنی تشکیل ایلدکلری خبرینی ویرمش . ارتق لوئی ژاقولیوده کی تلاشی تعریفه حاجتمی واردر ؟ فقط پانداروںه رنک ویرمکسزین یواش یواش شوپراسادا کتابنی کندیسی ده کورمک آرزوسنده بولندیغنی بیان ایدوب پانداروں دخی :

— داروان معبدندەکی نسخهٔ عتیقەدن استنساخ ایلشمدر .

دیەقیونندن چیقاردیغی نسخەیی سیاحەویرمش . برکزه ژاقولیونك النه کچن نسخه بردها چیقمق قابلیدر ؟ بریاندن پاندارونه برچوق پارەلر ویرەرك ودیکرطرفدن دە براز تهدید کوسترەرك نسخەیی ایدنمش اما اصلنه موافق اولوب اولمدیغی خصوصنده هنوز امنیت کامله حاصل ایدەمدیکندن اولا کتابی باشدن اشاغی یه قدر ازبرلدکدنصکره ویل نور معبدینه کدوب اورادەکی نسخەیی دە کوزدن کچورمش . زیرا بوزیارت سطحیه ایچون برهمنلر ممانعتده بولنمامشلر . کندی محفوظی اولان متونك اورادەکی نسخەیه موافقتنی کورنجه ژاقولیو سونجندن چیلدیرەرق همان ترجمەیه باشلامش وترجمەلرینی نشر ایدرك آندن صکره سائر مستشرقلر دخی ایشه قارشمغله پراسادا محتویاتی بازار معرفتده اوجوزلامش کیتمشدر .

بوکتابك ویردیکی خبره کوره میلاد عیسادن اوتوز بش عصر قدر مقدم مادورا قرالنك همشیرەسی لاقی برقز طوغورمش بوقز یوزندن

برطاقم عجایب وغرائب حصوله کله‌جکی طرف ربانیدن لاقی‌یه اخبار واسمنك « دیواناغی » تسمیه اولنمسی امر ایدلمش که « صنع الله » دیمکدر . دایه‌سی اولان قرال بوقزدن طوغه‌جق براوغلانك کندی بربادینه سبب اوله‌جغنی کهنه واسطه‌سیله بالاستخبار دیواناغی وبالاخره طوغوردیغی قریستنایی ازاله ایچون تشبث ایتمدك حیله وخدعه براقامش . ایشته انا واوغل صوڭ حمدانیده محفوظ قالمشلر . دیواناغیدن قریستنانك تولدی انجیللرده حضرت عیسانك حضرت مریمدن نفخ روح ایله صورت تولدینه پك مشابهدر . آندن صکره قریستنانك برمحاربه‌ده هلاك اولان بیکلرجه عسکری احیا واوج آووج پرنج ایله برقحط اثناسنده برچوق اهالی‌یی اعاشه وکورلری طوپاللری تداوی ایتمسی کبی کوستردیکی خوارق عادات دخی انجیللرده حکایه اولنان معجزات عیسویه‌یه پك یقیندرلر . خریستیانلرك قریستیله هندلیلرك قریستناسی آره‌سنده برفرق وار ایسه اوده قریستك ربوبیتی انجق دردنجی عصر میلادیده جبراً وتعمیماً اعتقاد ایتدیرلدیکی حالده قریستنانك هند معبودی ویشنونك

اوغلی اولوب آنك ربوبيتنه اشتراکی دها حال حياتنده ايکن قبول ايدلمش بولنمسندن عبارتدر.

ايشته مهتدی محمد وهب افنديننك ايلك قونفرانسنده حضرت عيسانك مدت حياتندن اون ايکی سنه‌نك نره‌لرده ونه‌صورتله کچديکی کمسه‌يه معلوم اولمديغی حالده کندوسنه معلوم بولنديغنه دائر سويلنمش بولنديغی برسوزك جلب انظار دقت ايلمسی وبرغزته محررينك اورته‌يه فيرلايه‌رق بومعلوماتی کندوسنه‌ده تبليغ ايتمسی ايچون رجاده بولنمسی اشبو قريستنلی هندی ماده‌سندن نشأت ايتمش اوله‌جغنی قويا ظن ايلرز . مهتدی طرفندن بعدما ويريله‌جك ايضاحات بوظنمزك بطلانی کوسترر ايسه بالطبع قارئلرمزی اندنده خبردار ايدرز .

***

شمدی ينه بوقونفرانسه عائد مسائلدن اوله‌رق برمسئله دها قالدی‌که اودخی نسوان اسلامك استتار واحتجابی مسئله‌سيدر . بوقاروده ويريلن معلوماتی ذهنلرنده حفظ ايدن قارئلرمز تخطر بيوررلرکه بس بللی ينه دوقتور غابريه‌ليان افندی

طرفندن وياخود بشقه بريسى جانبندن ايراد
اولنان برسؤالك جوابى اولمق اوزره مهتدى
محمد وهب افندى « نسوانك تستر ايتمسى فكرى
عادات مملكتدن اولوب دينجه برشى دكلدر .
تستر عادتى محافظهٔ عفت وعصمت مقصدينه مبتنيدر »
ديمش ايدى . بومسئله ده دخى بعض حقايق
واردركه انلرى ميدانه قويمق كرك اسلام كرك
خرستيان جمله ايچون فائده دن خالى دكلدر :
كرك اسلاميته وكرك بشقه بردينه وياخودمذهبه
قومه ملته برشى اسناد اولنه جغى زمان اول باول
دوشونمليدركه اواسناد اولنان شى اودينك ويا
خلقك مخصوصاتندن اولوب بشقه كسه ده بولنمزى
يوقسه اوشى عيناً وياخود قسماً بشقه لرنده دخى
بولنديغى حالده برازى وياتمامى او اسناد اولنان
خلقده مى واردر . اكر بوراسى تدقيق اولنمقسزين
اولو اورته برحكم ويريلور ايسه دهامباديسنده
دوچار خطا اوله رق كورنلرك ايشيدنلرك تصويب
وتصديقلرينه نائليته بدل تعجب واستهزالرينه
دوچار اولور . مثلا نسوانك استتار واحتجابنى
اسلامه حكم ايدن اكر دوقتور غابريه ليان افندى

ایسه بو حکمی ویرمزدن اول بو عادتك بشقه‌لرنده دخی بولنوب بولنمدیغنی دوشونسه‌ایدی یاوالده‌سی ویاخود قادین ننه‌سی دودونك دخی فراجه‌لی یاشماقلی زماننی چوجقلقده کورمش اولدیغنی تخطر ایدرك :

— کوچك ! بزم ارمنی قادینلری دخی یقین وقته قدر مستور ایمشلر !

دیر ایدی‌ده بو حکمی اسلامه حصردن امتناع ایلر ایدی .

حالبوکه دوقتور غابریه‌لیان افندینك تخطر ایلدیکی زمانلرده ارمنی قادینلرینك مستوریتی ارتق زواله ایرمش وبونلرك رفع پردۂ استتار ایله الافرانغه قیافته کیره‌جکلری زمان همان کلمش صاییله بیلور ایدی . لکن بوندن ایشك براز دها کیروسی استدلال اولنمق لازم کلنجه استانبولك ارمنی نسوانك بالکلیه مستوریتی‌ده حکم ایتلك کوجلك کوسترمز .

بوحال استانبوله مخصوص اولوب فی الواقع برزمان استانبولده روم ویهودی نسوانك دخی مستور اولدقلری اوقوملر نزدنده‌ده منکر دکلدر . الافرانغه اولمغه روملر اك اول باشلامش ویهودیلر

ایله ارمنیلر انلره نسبتله تأخراتشلردر. حالبوکه بردہ دیاربکر وبغداد کبی یرلره کیدر ایسه‌کز کوررسکزکه خرستیان ویهودی نسوانی دخی عینیله نسوان اسلام کبی چارشافلره بورونورلر. ویوزلرینه قیلدن پچه‌لر قویارلر. اکر استتار وانکشاف مسئله‌سی اسلامه مخصوص برمسئله اولسه ایدی بواقوام غیر مسلمه‌نك نسوانی دخی بویله مستور اوللمیی ایدی ؟

شوحالی یالکز بزم ممالك شرقیه‌یه مخصوص صانمق دخی یاکلش اولور. ممالك غربیه‌ده دخی بوحال واردر. ازجمله راهبه‌لرك کافه‌سی مستوره‌درلر. زیرا کافه‌سی صاچلرینی کسه‌رك ویاخود برطاقیه ایله ستر ایدرك اوزرینه دخی درلو اورتولر علاوه‌سیله قادین قسمنك اك بیوك زینتی اولان صاچلرینی کوسترمزلر. اسلامده‌کی استتار دخی اساساً زینت عد اولنان ممه وکردان وصاچ وبالدیر کبی شیلرك سترندن عبارتدر. ستر عورت ایسه ملل متمدنه‌نك کافه‌سنده قانون حکمنی الدیغی کبی حتی اقوام غیر متمدنه‌ده بیله بر پارچه دری و یاخود یاپراق وساٸره ایله

ستر عورت موجود اولدیغنی سیاحلرك آثارنده کورمکده یز .

برازدها کیرویه طوغری ارجاع نظر ایده لم : حضرت مریمك رسمی هر کلیساده واردر . حضرت مشار الیهانك رسمی باشی اورتولی عادتا مستوره اوله رق یاپیلور . بو ایسه ایشته صدر نصرانیتده دخی قادینلرك مستوریتندن قالمه برشیدرکه بوندن بیوك جالب اهمیت برحال اوله مز .

قالدی که مستوریت نسوان ایکی صورته منقسم اولمق طبیعیدر . برنجیسی خانه سنده بر احتجاب وایکنجیسی خانه سندن طیشاریده بر مستوریتدر . خانه دن طیشاری یه چیقلدیغی زمانکی مستوریته اسلامدن ماعدا غیر مسلم اولان خلقك دخی مشترك بولندیغنی یوقاروکی ایضاحات اثبات ایتمشدر . انتزه ضمیمة شونی ده اخطار ایده لم که : بعض اقوامك قادینلری ایچون ارککلرله اختلاط عدم مستوریت عد اولنیور ایسه بونده دخی نسوان اسلامك اغلبی اقوام سائره یه مشترکدر . بوشناقلرده ارناوتلرده چرکسلرده کردلرده عربلرده حتی یوروك جنسندن اولان ترکلرده والحاصل بر درجه یه

قدر بداوت حالنده یاشایان اقوام اسلامیه عندلرنده
قزلر هیچ استتار ایتمدکلری کبی قادینلر دخی یالکز
کردانلرینه ویاخود باشلرینه بر بز قویمقله
بالاکتفا امور بیتیه واجتماعیه‌لرنده ارککلر ایله
اختلاطدن قطعاً ممنوع دکلدرلر. شرعاً دخی ممنوع
دکلدرلر. شرعاً قادینلرده حق تجارت دخی واردر.
« قادینك یوزی نامحرم دکلدر . صاچلرینی ستر
ایتمك شرطیله قادین چارشی بازارده هر ایستدیکی
ایشی کوره‌بیلور . حتی بعض دعاویده « شو قادین
فلانجه‌نك زوجه‌سیدر . » دیه ایدیله‌جك استشهادده
اجرای شهادت ایچون اوقادینی طابق تشخص
ایتمك لازمدرکه بوده انك یوزینی اولدن کورمش
بولنمغه توقف ایدر . دیمك اولیورکه بعض جهتدن
ملل غیر مسلمه قادینلری نسوان اسلامه وبعض
جهتدن نسوان اسلام ملل غیرمسلمه قادینلرینه
مشابه ومماثل اوله‌رق بوحالده ثابت اولورکه استتار
وانکشاف مسئله‌سی اسلامه مخصوص وبشقه‌لرنده
مفقود برمسئله دکلدر .

خانه درونده‌کی احتجابه کلنجه : من القدیم
الی الآن قادینلر کندی خانه‌لری درونده کند-

يلرينه مخصوص اولان دائره‌لرده اوتوروب انلرك
امور نسوانيه‌سنه اركك‌لرك واركك‌لرك امور
مردانه‌سنه قادينلرك قارشماسی بالجمله ملل متمدنه‌ده
كورلمشدر. يونان قديمده روماده بويله اولديغی كبی
حالا اوروپاده دخی مادامه‌لرك بودووارلری آپار
تمانلری آيری اولمسی اوعادت قديمه‌نك بقيه‌سيدر.
غايتی اوروپاده بوعادت كركی كبی حكمـدن
دوشوريله‌رك بعض صنوفنده قادينـك اركك‌دن
فرقی قالمامسی درجه‌سنه وارلمسی نه‌دينجه‌نه قانونجه
هيچ براساس متينه‌يه مبنی اوليوب عادتا براثر اهمالدن
عبارتدركه قادينلرله اركك‌لرك بودرجه‌لره قدر
مخلوطيتنی اوروپا اخلاقيوننك دخی بكنمه‌مدكلری
هركون ميدان انتشاره وضع ايديلن آثار حكميه‌لرنده كورلمكده‌در.

قادينلرك خانه‌لرنده كندی دائره‌لری داخلنده
وخارجده ناس بيننده درجهٔ مستوريتلری مرتبهٔ
اجتماعيه‌لرينه متناسب اولق طبيعی وضروری اولوب
بوحالده اهالئ بداوت الك آز مستور قاله‌رق آنلره
نسبتله اهالئ قرا دها زياده‌جه مستور واهالئ
قرايه نسبتله اهالئ بلدان دهـا مستور اولوب

نهایت اهالیٔ بلدانك كبارطاقمی صغـار طاقمندن بالطبع دهـا زیادهجه مستور اولور . اوروپا كویلرندن بریسنده قونولرینی كودن یاری چپلاق بر كویلی قزجغزی ایله پای تختلرك بریسنده بر معتبر قونتسك مستوریتی مساوی اولورمی؟ هر راست كلن اصللی اصلسز آدم طوغریجه قونتسك دائرهسنه كیرهبیلورمی ؟قونتس سوقاغه چیقدیغی زمان یالكز یوزندن بشقهوجودینك برعضوی كوریلهبیلورمی؟ حتی یوزینه بیله برتول دوواق قویمزمی ؟ بوتول دوواغك نهدن قالدیغی ونهمعنایه دلالت ایلدیكی عجبا نیچون دوشونلمز ؟ بوپردهاكر یوزی كونشدن محافظه ایچوندر دنیلهجك اولسه پرده اومحافظه ایشنی كورهمیهجك قدر سكركدر . ایوجهدوشو نیلور ایسـه هیچ شبهه قالمزكه مذكور دوواقلر اووجهلرك بیله انظار رجالدن ستری محجوبیت طبیعیهٔ نسوان مقتضیاتندن اولوب فقط اطرافنی كورمكدن وتنفس ایلكدن صاحبهسنی منع ایتامسی ایچون اینجه اولسی اختیار ایدلمشدر .

الحاصل دوقتور غابریهلیان افندینك ویاخود قونفرانس اصحابندن بشقه برذاتك استتار نسواندن

طولاني اسلامه اعتراض ايديبورم ظنيله بوسوزى
سويلسى اسلامه اعتراض دكل حقيقت حالده
طبيعت مصلحته اعتراض ديمك اولوب يوقسه
مستوريت خصوصنده اصلا واساساً وطبعاً وعادتاً
حالا بيله اوروپا نسوانيله نسوان اسلام آره‌سنده
پك بيوك برفرق يوقدر . اوروپاده قادينلرك
آپارتمانلرينه هركسك كيرى ويرمسى ممكن اوله‌
ميوب بوكاجسارت ايدلديكى كورولميور وبالولرده
مسامره‌لرده اركك قادين اجتماع ايليورايسه‌بوحاللر
كوك دينه وكرك طبيعت وعادته قارشو برسؤ
استعمال اولديغى انكاره مجال بولنميوب بوسؤ
استعمالاتى ايسه برطرفدن رهابين وديكرطرفدن
اخلاقيون ذم وتقبيحدن خالى قالميورلر . بزده
دخى برقادينك دائره‌سنه طبيب كبى جراح كبى
محافظۀ صحته خدمتكار اولانلر ومامورين قوانين
كبى احقاق حق ايدنلر وحتى لزومنه كوره
قويوجى كبى تحفجى كبى صراف كبى صاحبۀ
خانه‌نك خدمتنده بولنانلر اصول وقاعده‌سى تحتنده
كيره‌بيلورلر . فقط بزده سؤاستعمالاتى منع ايچون
هردرلو لوازمه رعايتده قصور ايدلمامش اولديغى

جهتله قادينلرك ارككارله اختلاطی اقتضای
حقیقی درجه‌سنی کچورلامشدر .

کذلك براوروپا مادامنك سوقاغه چیقدیغی
قیافته صاچلرینی ستر ایده‌جك برشی دها علاوه
اولنسه واکر آرقه‌سنده مانتوسی یوق ایسه
وجودینك قالبی واندامنك لطافتی دخی زینت عد
اولنه‌جغندن آنی ده انظار اغیاردن ستر ایچون
آرقه‌سنه برده مانتو آلسه ایشته تمام مستوریت
اسلامیه حکمنه کیرمش اولورکه بوقیافتله چارشو
وپازارده کوریله‌جك ایشلرینی کورمکه اصلا
ممانعت ایدیله‌مز . حتی اللرنده‌کی الدیوان بیله
قضله اولوب شرعاً برقادینك آووجلری نامحرم
دکلدر .

مع هذا محمد الکساندر ودب افندینك دفع
اعتراض ایچون ویردیکی جواب دخی صوابدر .
بواستتار واحتجاب مسئله‌سی هرقومك کندی
عادات مخصوصه‌سی مقتضیاتندن اولوب اسلامك
بوبابده‌کی قانون وقاعده‌سی ایسه حد طبیعیه‌دن
خارجه چیقمامشدر .

*
* *

محمد الکساندر روسل وهب افندی حقنده برمخبر مخصوص طرفندن بزه تبلیغ اولنان محررات مخصوصه ایله سون غزته‌سی مقطوعاتنه آرتق نهایت ویرلمك لازم کلشدر. زیرا مهتدیٔ مشارالیه هندستاندن آمریقایه بالوصول بعض خصوصی صالونلرده برایکی قونفرانس ویردکدن صکره کندی مؤسسهٔ اسلامیه‌سنه موفق اوله‌رق تصمیم ایلدیکی غزته‌یی دخی « مسلم وورلد » نامیله طبع ونشره باشلامشدر .

هندستان اهالیٔ مسلمه‌سی طرفندن جمی مخابرات سالفه میاننده‌مذ کوراولان اعانه‌لردن نه‌مقداری طوپلانه بیلمش اولدیغنه دائر قطعیاً معین برخبر آله‌مدق ایسه‌ده محمد وهب افندینك براجتماعگاه برکتبخانه برمطالعه صالونی وبرده غزته تأسیس ایده‌جکی حقنده مخابرات سالفه میاننده مذ کور اولان تصمیماتی کاملا وجوده کتوردیکی کورولمکده‌در .

کندیسی نیویورق شهرنده یرلشمشدر . تأسیس ایلدیکی غزته « مسلم وورلد » یعنی « اسلامیت عالمی » نامنده اولوب ایکنجی نمرنامه‌سنده دخی

بوغزته‌نك آمريقاده‌كی نشر اسلاميت غيرتكارانك
منافعنه مخصوص اولدیغی بيان اولنمقده‌در .
غزته‌نك سرنامه‌سنده عرب طرز معمارينده
ياپيلش ايكی مناره‌لی برجامع شريف رسمی اوزرنده
برده علامت مفتخرهٔ مليه‌مز اولان آی يیلديز
شكل جليلی واردر . بوغزته‌نك ايلك صحيفه‌سی
مصور اولوب انتخاب اولنان رسملر ايسه ازجمله
هندستانده دلهی شهرنده نظام‌الدين مرحومك
تربه‌سی كبی هپ مؤسسات اسلاميه‌يه دائرشيلردر .
بوغزته‌نك ژاپونياده چينده هندستانده تركستانده
ايرانده مخابرلری اولديغی دخی بيان ايدلمكده‌در .
غزته درت صحيفه‌لك برقاب ورقه‌سندن ماعدا
اون التی بيوك صحيفه‌دن عبارتدركه مندرجاتی هپ
حقايق اسلاميه‌نك شرحندن وينه بوكا دائر بعض
كمسه‌لرك ايراد ايلدكلری اسئله‌نك حلندن عبارتدر .
يوميه پك چوق كمسه‌لر مهتدی محمد وب افندی
حضرتلرينه مراجعت ايدرك حقايق اسلاميه‌يه دائر
برچوق سؤاللر ايراديله جوابلرينی آلمقده وبرطاقم
كمسنه‌لر دخی مهتدئ مشاراليهك هركسه آچيق
بولنان كتبخانهٔ اسلاميه‌سنه ديانت محمديه وملل

اسلامیه یه دائر انکلیزجه مطبوع اولان آثاردن
اهدا ایتمکده درلر . آنجق ایشك شو جهتی براز
تأسفه شایاندرکه حقایق اسلامیه یه دائر وقوع
بولان مجاوبات ومباحثات شو استدشارمزده نمونه لری
کورلدیکی وجهله علوم ومعارف اسلامیه ده متعمق
بولنان ذواتك دائما محتاج اکمال جهتلرینی بوله-
بیله جك درجه ده اولوب بوندن دخی حضرت
مهتدینك معلومات اسلامیه سی تشبث ایلدیکی امر
خیره پك ده متناسب اوله بیله جك درجه ده بولنمدیغی
استدلال قلنمقده در . فقط بوندن طولایی شو ذات
محترمك حمیت عالیه سنه نقصان تطرق ایده بیله جکی
خاطرمزه بیله کلمز . زیرا کندیلری عالم
اسلامیته یکی کیرمش والسنه وعلوم اسلامیه نك
عن اصل یبانجیسی بولنمش اولدیغندن بالنسبه
پك آز برزمان ظرفنده کندینه قناعت کامله کله جك
مرتبه لرده حقایق اسلامیه یه وقوفی بیله جداً
شایستهٔ پسند احوال نادره دندر . شو ایضاحمزه
نظراً مسلم وورلد غزته سنك کافهٔ مندرجاتنی اشبو
اثر مختصرده نمونه سی کورلدیکی وجهله بالانتقاد
نواقصنی اتمام لزومنه قناعت قلبیه ووجدانیه مزی

كتم ايده‌مز ايسه‌ك ده بو حال صوكي كلمز بر مشغوليت تشكيل ايده‌جكندن اجراجهتنك محالاتدن اولديغي بديهي وآشكاردر ٠

مجذوب افندي حضرتلري مسلم وورلدغزته‌سنده هر مراجعت ايدنك نظر استفاده‌سنه آچيق بولنان كتبخانهٔ اسلاميه‌نك كتب موجوده‌سي دفتريني دخي درج ونشر ايليور ٠ بونلر يوزدن متجاوز كتب ورسائلدن عبارت بولنوب اكثريسي رسول الله افندمز حضرتلرينك سير وترجمهٔ حالنه وعربك قبل الاسلام درجهٔ مدنيتي ايله ديانت صابئيه احوالنه واقوام اسلاميه‌نك احوال جغرافيه وتاريخيه‌سنه وحكومت اسلاميهٔ شرعيه‌يه وسائره‌يه دائر شيلر اولوب كافه‌سي ده انكليز لسانيله مؤلفدرلر . يالكز برايكي قرآن ترجمه‌سيله بر ده تفسير كشاف اساميسني كتب موجوده ميانده كوره‌بيلمكده‌يز ٠

معارف اسلاميه‌نك بودرجه‌سيله ترقيات اسلاميه‌يي كوستره بيلمك ممكن اوله‌ميه‌جغنه قائليتله مثلا ابن سينا وابن الرشد كبي حكما وجلال الدين رومي وعبد القادر كيلاني وسيد احمد الرفاعي كبي مشايخ وحده وتعداده صيغمز ادبا آثارندن حكمت وتصوف

وادب واخلاق اسلامیه‌یه دائر برچوق نمونه‌لرك
ترجمه ونشرینه قدر خیالات ایله تمنیات غیرتکارا-
نه‌مزی آنجق تحدید ایلیه بیلورز . زیرا بزجه
اوروپانك سربستیٔ افکار وعقاید اربابنك نظریاتی
معلوم اولدیغندن بونلرك حقایق اسلامیه‌یی
همه حال قبول ایلیه‌جکلری محققاتدن بولنوب
فقط یالکز توحید باری واستتار نسوان وتعدد
زوجات کبی مسائل ایله بونلرك محتاج ومنتظر
بولندقلری حقایق نظر استفاده‌لرینه کشف ایدلمش
اوله‌میه‌جغندن غوامض اسلامیه‌نك کافه‌سی بحق
ترجمه ونشر ایدلملیدرکه نزدمزده کی محققیت مادة
وفعلا دخی حصوله کله‌بیلمش اولسون .

بونکله برابر ایشك بودرجه‌سی بریلده بش
ییلده سهولت کامله ایله حصوله کلی ویرر اعتقادنده‌ده
دکلز . هرحالده لیورپولده برعبدالله کیلیام
ونیویورقده برمحمدوب افندینك ایلك نظریهٔ اسلامیه‌یی
وضع ایده‌بیلمش بولنملری بزجه پك زیاده شایان
اهمیت شیلردن اولوب ایشك الك مشکل جهتی
برکره بوصورتده حصوله کلمش اولدقدن صکره
توسیعات وترقیات مطلوبه‌نك دخی بالتدریج حصوله

كله جكنی الطاف و توفيقات سبحانيه دن اميد ايلرز .
همان حق جل و علا حضرتلری ديانت جليلهٔ احمديه يه
بويله خلوص بال ايله خدمتكار اولانلری تشبثات
واقعه لرنده موفق بالخير بيورسون آمين .

(انتها)

١٢٨

